

THORDÉNSTIFTELSEN 1958–2008

*Historik av
Per Nyström & John Hägglund*

THORDÉNSTIFTELSEN

1958–2008

Historik av
Per Nyström & John Hägglund

Innehåll

DEL 1 (Per Nyström)

Förord	5
Gustaf B Thordéns stiftelse för allmännyttigt ändamål	7
Gustaf B Thordén	8
Varvsrörelsen planeras	10
Varvsplanerna realiseras	12
Varvets första decennium	13
Likviditetskris	15
Staten går in som ägare	18
Stiftelsens bidragsverksamhet kan påbörjas	20
Styrelsen	21
Riktlinjer för verksamheten	22
Skattefrågan	23
Bidragsverksamheten	25
Uddevalla kommun	30
Förändringar i styrelsen	32
Kapitalförvaltningen	35
Nya skatteproblem	36
Permutationsansökan aktualiseras	37
Stiftelsens verksamhet upphör	38
Personförteckning 1963–1974	39

DEL 2 (John Hägglund)

Förord	41
Inledning	42
Nedläggningen av varvet	43
Bidragsverksamheten	45
Stipendierna	57
Thordéndagarna m.m.	59
Kapitalförvaltningen	61
Administrationen	63
Skattefrågan	65
Ett stadgeärende	67
Gällande stadgar	71
Personförteckning 1958–	77

Omslaget: Livräddningskryssaren Gustaf B Thordén. Foto: Sjöräddningsällskapet.

Risbergs Information & Media AB, Uddevalla 2009

Förord del 1

I enlighet med Regeringens beslut upphörde Gustaf B Thordéns Stiftelse för allmännyttigt ändamål med sin verksamhet 1982-05-06 och dess tillgångar överfördes med lika stora delar på två nya stiftelser, benämnda Gustaf B Thordéns stiftelse för allmännyttigt ändamål och Gustaf B Thordéns Stiftelse. I samband därmed har styrelsen ansett det värdefullt att en redogörelse lämnades över bakgrunden till dess tillblivelse och över dess verksamhet.

Stiftelsens förste och mångårige ordförande, f landshövdingen Per Nyström åtog sig välvilligt författarskapet till denna skrift, som nu föreligger färdig.

Styrelsen framför sitt uppriktiga tack till landshövding Nyström för skriftens tillkomst.

Göteborg i november 1983

Erik Huss

Ordförande

Gustaf B Thordéns stiftelse för allmännyttigt ändamål

Stiftelsen har under de 20 år den verkat som anslagsbeviljande fond utdelat bidrag till ett sammanlagt belopp av ca 9,1 milj kronor. Anslagen har jämlikt stadgarna gått till allmännyttiga ändamål i Bohuslän. Mest har ungdomen fått, inte mindre än ca 2/3 av det utdelade beloppet. Det har skett genom anslag till barn- och ungdomsverksamhet, undervisning, idrottsanläggningar och klubblokaler. De anställda vid Uddevallavarvet har fått ca 15 % av utdelningen till fritidsverksamhet.

Sina fondmedel fick stiftelsen då staten 1963 köpte Uddevallavarvets aktier, som stiftelsen ägt sedan 1958. De betalades till sitt nominella värde 8 milj kronor, som blev stiftelsens grundkapital. Stiftelsen bildades i samband med Uddevallavarvets finansiella rekonstruktion 1958, då skeppsredaren Gustaf B Thordén överlämnade varvsaktierna till stiftelsen.

Här är inte platsen att skriva Uddevallavarvets historia. Men stiftelsens namn och tillkomst motiverar en redogörelse för hur varvet skapades och för dess förhållanden fram till 1963.

Gustaf B Thordén

Gustaf B Thordén – varvets grundare – hade förvärvat en anseelig förmögenhet som skeppsredare i Finland. Han var född i Munke-dal, hade gått i läroverk i Uddevalla – och spelat med i IFK Uddevallas fotbollslag, vilket kan ha sin betydelse att notera. Som ung man hade han kommit till Finland. Där var han verksam i 24 år. Men han behöll sitt svenska medborgarskap.

I juli 1944 flyttade Thordén över sin verksamhet till Sverige och tog med sig de av sina fartyg, som låg i finska hamnar. Det var den sommar då de sovjetryska arméerna närmade sig Warszawa och Balticum och trycket mot den finska fronten på Karelska näset hårdnade. Västmakterna hade säkrat sitt brohuvud i Normandie.

Överförandet av fartygen till Sverige var inte utan dramatik. Det ansågs i Finland som fanflykt. Fartygen rekvirerades av finska regeringen med stöd av krigslagarna och beordrades telegrafiskt att avgå till tysk hamn. Befälhavarna följde emellertid Thordéns kontraorder att kvarstanna i svensk hamn, där fartygen belades med kvarstad på grund av fordringar, som ett svenskt företag kunde presteras. Styrelsen för Thordéns finska rederi avsatte honom som verkställande direktör. Finska staten överklagade kvarstadsbesluten, dock utan framgång.

Finland stod inför sitt sammanbrott. President Ryti avgick den 1 augusti och marskalk Mannerheim blev president. Finland begärde fred. Vapenstilleståndet undertecknades i Moskva den 19 september.

I sin självbiografi ”Alla mina skepp” (Göteborg, 1962) har Gustaf Thordén förklarat att han 1944 räknade med att Finland skulle komma under sovjetiskt inflytande. Inför detta hot flyttade han över sina tillgångar till Sverige för att eventuellt fortsätta vidare till USA, där hans hustru bott under kriget.

Hans dragning till födelsebygden kom tydligen att överväga. I november 1944 domicilierades hans rederi i Uddevalla. Han hade då inköpt Överby egendom i närheten, vilken hade tillhört en nära släkting till honom.

Gustaf B Thordén

Varvsrörelsen planeras

I Uddevalla stad hade redaktören för den socialdemokratiska tidningen "Kuriren" Emil Sahlgren tillträtt sin tjänst som drätsel-direktör den 1 september. Han visade sig bli en idérik och konstruktiv kommunalman. Enligt vad Thordén uppger i självbiografin var det Sahlgren som sökte intressera honom att etablera ett mindre skeppsvarv i Uddevalla, där undersysselsättningen var kronisk. Även från annat håll (Sahlgrens efterträdare i "Kuriren" Frank Eriksson) vet jag att Sahlgren ivrigt bearbetade Thordén. Sahlgren ställde i utsikt förmånliga markförvärv och möjligheten för staden att delta i markarbeten, som skulle krävas. På nyåret 1945 började tidningarna innehålla uppgifter om att ett varv planerades på Kasenabben i Uddevalla.

Kriget i Europa upphörde i maj 1945 och bomben över Hiroshima fälldes den 6 augusti. Den 15 augusti tog fullmäktige i Uddevalla enhälligt och utan debatt ett tydligen sedan länge väl förberett och mellan partigrupperna överenskommet beslut att staden skulle försälja ett markområde vid Kasebukten för 1 kr kvm och där utföra mark- och muddringsarbeten för sammanlagt 2,3 milj kr.

Varvet hade sålunda förberetts innan kriget ännu var slut.

Thordén hade stora fordringar infrusna i USA, ca 4 milj dollar. Till en del hade de intjänats på den s k Petsamotrafiken, som under avspärrningen en tid hade utgjort ett andningshål för Finland och Sverige. Hans rederi hade emellertid kommit att höra hemma i ett land på "fel" sida i kriget. Det var därför inte självklart att han skulle få ut sina medel. Han for över till Amerika efter krigsslutet och – som han själv berättade – efter långrandiga förhör inför myndigheterna där fick han grönt ljus.

Under väntetiden upptäckte han att amerikanska regeringen hade lagt ned en rad skeppsvarv, som uppförts under kriget, de s k Kaiservarven. De hade – med delvis ny teknik – utfört snabbbyggen av högt standardiserade fraktfartyg i långa serier, som ersättning för fartygsförlusterna genom u-båtskriget. Varven såldes nu till skrotpriser. Thordén köpte en stor del av utrustningen vid två varv belägna i Providence, Rhode Island, resp Portland, Maine. Men hade också – sade han – fått inblick i en djärvare skeppsbygg-

nadsfilosofi än den som präglade finska och svenska varvstraditioner.

Köpet gjorde det nödvändigt med en omprojektering av varvsområdet i Uddevalla. Varvsutrustningen var nämligen av större dimensioner än varvet från början projekterats för.

Varvsplanerna realiseras

I januari 1946 konstituerades Uddevallavarvet AB. Styrelsen bestod helt av lokala krafter, kommunalmän och folk ur Uddevallas näringsliv. Detta var ägnat att förvåna. Ville Thordén ha det så eller var han från början isolerad från ledande krafter i svenskt näringsliv?

USA-varven började nedmonteras under våren 1946, fraktades hem på Thordéns egna kölar och monterades upp 1946–47. Sommaren 1947 skedde den första kölsträckningen och i november samma år den första stapelavlöpningen.

Varvets första decennium

På 1 à 2 års tid hade ett nytt storvarv stampats ur jorden. Härigenom skilde sig dess tillkomsthistoria radikalt från övriga svenska storvarvs. Dessa var företag med 70–100 år på nacken. De hade långsamt byggts upp från relativt små företag till storindustrier. De hade en skicklig arbetarstam med lång erfarenhet. Nu efter kriget var de välkonsoliderade och välutrustade företag som vuxit fast in i sitt sammanhang med kreditväsendet och den nordiska redarevärlden. Svensk varvsindustri hade framstått som väldefinierad och på något sätt definitiv.

I denna etablerade miljö anmälde nu ett nytt storvarv – i storleksordning fullt jämförligt med de äldre – sitt inträde. Det är inte för mycket sagt att det möttes av yrvakenhet och misstro.

Detta kan vara förklarligt. Ännu vid denna tid talade man om fartygsproduktion som skeppsbyggnadskonst. Kravet på hantverksskicklighet hos varvsarbetarna ansågs allttjämt viktigt. Ännu vid denna tid saknades en erfarenhet som vi nu har – inte minst från u-länderna – nämligen att den moderna tekniken gör det möjligt att skapa väl fungerande produktionsenheter med arbetskraft som saknar tidigare erfarenhet av industriellt arbete. Man tvivlade på möjligheten att bygga båtar med oerfaret folk från Bohuslän. Thordén visade emellertid att det gick och att han litade på varvsarbetarna. Men misstron hos utomstående dröjde kvar länge – och ännu på min tid i varvsstyrelsen (1963–1971) nödgades varvet göra produktionsstudier för att visa de misstänksamma att dess stapel- och utrustningstider var väl jämbördiga med andra svenska varvs. Varvets tillkomst hotade också att förändra den traditionella konkurrenssituationen på den nordiska fartygsmarknaden. De etablerade varvens reserverade hållning kan ha bidragit till misstron.

Det är tydligt att varvet under sin tillkomst- och uppbyggnadsperiod mötte svårigheter på den svenska kapitalmarknaden. Vad detta berodde på har väl aldrig till fullo klarlagts. Det kan ha berott på misstro mot Thordén som företagare. Det kan också ha berott på att kreditinstituten var ovana vid kreditbedömning av denna nya typ av företag som stampats upp från scratch. I varje fall har varvet betraktats som ett osäkert kort i förhållande till de till synes

väletablerade äldre varven och dess utsikter på fartygsmarknaden som ovissa.

Situationen ledde till att varvet kom att sakna långsiktiga anläggningskrediter. Thordén nödgades låsa disponibla tillgångar i anläggningskostnader, tillgångar som skulle ha behövts som rörelsekapital. Men inte nog med det: varvet nödgades också använda förskott, som det kunde betinga sig av beställarna — sålunda typiska rörelsemedel — att betala investeringarna med. Även om beställarna i vissa fall medgivit detta i kontraktet minskades härigenom varvets rörelsefrihet. Bankernas krediter inskränkte sig i regel till korta åtaganden i samband med byggen av befraktade fartyg. Trots de finansiella svårigheterna utbyggdes varvet vid 1950-talets mitt med Sörviksvarvet. Det skedde på basis av stora amerikanska beställningar och med utnyttjande av dessas förskott. För att skaffa bostäder åt den utökade personalstyrkan iklädde sig varvet även garantier för Uddevalla kommuns bostadsbyggande, den s k Dalabergsstiftelsen.

Med Sörviksvarvet inleddes emellertid en ny epok i svensk varvsindustri: supertonnetets. Europas största fartygsbyggen låg i order. Uddevallavarvet intog en tätplats i den svenska varvsindustrin. Dess historia har i hög grad skildrats som dess krisers historia. Nu – sedan också övriga svenska storvarv drabbats av kriser – kan man se mindre ensidigt på Uddevallavarvets historia under Thordén-tiden.

Likviditetskris

Vid årsskiftet 1957/58 blev varvets medelsbrist akut. Då fattades pengar t o m till löneutbetalningar. Då bankerna vägrade ytterligare krediter hotade konkurs.

Men en konkurs var ett hot inte bara för sysselsättningen i bygden. Den skulle också drabba de utländska beställarna och därigenom komma att skada den svenska varvsindustrins och kanske t o m det svenska kreditväsendets internationella anseende. De involverade bankerna – där Stockholms Enskilda Bank intog en ledande ställning – förordade en försäljning till ny ägare, som kunde tillföra varvet nytt ägarkapital.

Misstron mot Thordén var nu öppen. Man hänvisade till att han trots varvets ansträngda läge sålt fartyg på kredit till sina rederier. Krediterna uppgick till ca 35 milj kr, något som jämfördes med att hans egna insatser i varvet begränsades till 18 milj kr.

Thordén hävdade att hans egna beställningar kommit till stånd som nödlösningar vid svackor i orderläggningen, blott för att varvet skulle kunna behålla personalen intakt i väntan på nya order.

I den tillspetsade situationen vände sig Thordén och Uddevalla kommun till regeringen för att utverka stöd, som kunde förhindra konkurs och därmed risker för sysselsättningen. Men även regeringen hade förlorat förtroendet för Thordén som varvsägare. Och ännu hade inte heller den politik inaugurerats, där staten övertar nödlidande företag.

Vid de förhandlingar som fördes i Stockholm och där finansministern Gunnar Sträng tog ledningen föreslog nu Thordéns representant advokaten Love Mannheimer som ett alternativ till försäljning att Thordén skulle frånträda varvets ledning genom att skänka varvsaktierna till en stiftelse, benämnd Gustaf B Thordéns stiftelse för allmännyttigt ändamål. Möjligen fanns en outtalad tanke att Thordén skulle ha chansen att köpa tillbaka varvet när stormen bedarrat.

Uppgårelsen kom att följa denna linje. Stiftelsen medförde visserligen inte något nytt ägarkapital. Men med tidens tänkesätt var det lättare för staten att bevilja kreditstöd åt en allmännyttig stiftelse än åt ett privat företag. Under förutsättning av statsgaranti på

toppbelåningen var bankerna beredda att låna varvet de 60 milj kr som det ansågs behöva.

Genom kreditavtalet den 19 mars 1958 överfördes sålunda äganderätten till varvet till Gustaf B Thordéns stiftelse för allmännyttigt ändamål. Dess stadgar fastställdes den 21 mars av regeringen. Samma dag förelades riksdagen en proposition om en garanti för bankernas krediter till Uddevallavarvet på 30 milj kr. Däri meddelades också att Uddevalla kommun åtagit sig en garanti på 10 milj kr. (Prop. 118/1958.)

Det uttalades i överenskommelsen med bankerna att stiftelsen skulle sälja varvet så snart detta kunde ske på skäligena villkor. Stiftelsens styrelse skulle bestå av 8 ledamöter, av vilka bankerna utsåg 5 och staten 3, varav en skulle vara ordförande, en representant för Västsverige och en för Uddevalla kommun.

De medel som stiftelsen erhöll vid en försäljning av aktierna skulle enligt stadgarna användas till det allmännas fromma, varvid tonvikten skulle läggas på intressen som berör Bohuslän och dess befolkning samt de anställda vid Uddevallavarvet och Sörviksvarvet. Aktionen för varvets fortbestånd genomfördes i en politiskt ganska inflammerad atmosfär. I en partimotion krävde högern att staten inte engagerade sig med ägaransvar i varvet, att driften skulle vara fullt affärsmässig och att varvet skulle konkurrera på lika villkor med andra varv.

Till statsutskottets utlåtande över propositionen (nr 90/1958) var fogad en PM som lade ansvaret för varvets ställning på Thordén. Krisen berodde enligt denna på storleken av de krediter som varvet lämnat till Thordéns rederier och på utbyggnaden (Sörviksvarvet) som igångsatts utan tillräckligt eget kapital.

I riksdagsdebatten framfördes misstanken att denna PM författats på Enskilda Banken. Något egendomligt är det i varje fall med denna PM. Den finns alltså i original i utskottets arkiverade handlingar. Enligt vad riksdagens arkivarie docent Rolf Nygren i brev meddelat mig har den aldrig diarieförts. Propositionen diariefördes den 27 mars. Till dess diarienummer har i efterhand PM:an fogats med anteckningen: "11.4.Ink. en PM i ärendet". Det finns ingen uppgift varifrån den kommit. En helt anonym skrift har på detta sätt kommit att ingå i riksdagstrycket.

Riksdagen godkände emellertid garantin. I sin självbiografi hänför Thordén varvets svårigheter dels till att kreditinstituten icke

beviljade långsiktiga anläggningskrediter, dels till att kalkylerna för Sörviksvarvets anläggningskostnader totalt slog fel på grund av att grundförhållandena inte var tillräckligt noggrant undersökta. Att Sörviksvarvet inte förlades till Lysekil, där han förvärvat ett markområde på säker grund ansåg han efteråt som en oförlåtlig dumhet. Hade hans hemkänsla för Uddevalla och kommunalmännens övertalningsförmåga förlätt honom till en fellokalisering?

Thordénstiftelsens uppgift var nu att förvalta aktierna, utse styrelse för Uddevallavarvet AB och granska dess förvaltning samt söka sälja varvet. Någon köpare till varvet anmälde sig inte såvitt jag minns (jag var ledamot av stiftelsestyrelsen). Varvskonjunkturen blev efter en hausse i mitten av 1950-talet inte den bästa. Vid 1960-talets början blev varvets likviditet ånyo ett problem. Med de tilltagande fartygsstorlekarna blev finansieringen av byggandet ett allt större problem. Förskottens gyllene tid var slut. I stället måste varven lämna långa krediter på fartygen för att få order.

Staten går in som ägare

Det blev åter livligare på ordermarknaden 1962. Då anmälde Eriksbergs Mekaniska Verkstad sitt intresse för varvet under förutsättning att staten i erforderlig utsträckning kunde tillförsäkra den svenska varvsindustrin fartygskreditgarantier, som man nu behövde för att kunna finansiera ordertagningen. Förhandlingar härom fördes mellan finansministern Gunnar Sträng och Eriksbergschefen Sven Häggkvist. Det träffades ett avtal enligt vilket staten skulle köpa Thordenstiftelsens aktier och Eriksbergs Mekaniska Verkstad ingå som hälftendelägare i varvet, varvid varvet skulle tillföras nytt ägarkapital genom riktad nyemission. Samtidigt skulle Uddevalla kommun befrias från sin kreditgaranti för varvet men miste å andra sidan varvets garantiåtagande för bostadsstiftelsen Dalaberg.

Avtalets innebörd klarlades av finansministern för kommunalrådet Otto Hermansson och mig som kallats till departementet den 14 januari 1963. Det visade sig senare att det skulle råda en viss meningsskiljaktighet beträffande vad som där sades.

Staten köpte aktierna för deras nominella värde 8 milj kr. De var sannolikt värda mindre vid det tillfället. Stiftelsen godkände köpet.

Det var utan tvivel ett djärvt steg av Eriksberg att gå in i Uddevallavarvet. Varvets svårigheter hade gärna använts i den politiska debatten som exempel på vådan av statligt engagemang i ett företag. Detta trots att bankerna hade majoritet i Thordenstiftelsens styrelse. Att ett erkänt storvarv nu vågade engagera sig tillsammans med staten i Uddevallavarvet skulle tysta denna kritik. Det förutsattes i avtalet att ett intimt samarbete mellan de båda varven skulle nedbringa produktions- och administrationskostnaderna. Men chefen för Eriksberg Sven Häggkvist kunde nu inom varvsvärlden framstå som den som räddat fartygskreditgarantierna, vilka hade börjat ifrågasättas i den politiska debatten.

Thordenstiftelsens befattning med Uddevallavarvet hade därmed upphört. Varvets historia i fortsättningen ligger utanför ramen av denna berättelse.

Stiftelsens bidragsverksamhet kan påbörjas

Gustaf B Thordéns stiftelse för allmännyttigt ändamål ägde nu 8 miljon kr och kunde övergå till att genom bidrag verka till det allmännas fromma i Bohuslän. De nödvändiga stadgeändringarna togs i regeringsbeslut den 3 maj 1963. Den ursprungliga ändamålsbestämningen bibehölls. Tonvikten i bidragsverksamheten skulle sålunda läggas på intressen som berörde Bohuslän och dess befolkning samt de anställda vid Uddevallavarvet och Sörviks-varvet. Regeringen skulle utse styrelsen, som skulle bestå av 5 personer jämte erforderliga suppleanter. Stiftelsen skulle ha sitt säte i Uddevalla.

Styrelsen

Verksamhetens inriktning kom också till uttryck i den sammansättning styrelsen fick. Den bestod av betrott folk i Bohusläns offentliga liv. Tillsammans ägde de god kännedom om Bohusläns förhållanden. Ordförande blev landshövdingen. Ledamoten rektorn Einar Dahl i Uddevalla var riksdagsman och ordförande såväl i landstinget som i Uddevallas fullmäktige. Ledamoten lantbrukaren Ernst V Staxäng var sedan årtionden en av länets mest framträdande riksdagsledamöter, ordförande i statsutskottet. Han var dessutom aktiv landstingsman och blev 1963 landstingets vice ordförande. Ledamoten rektorn Gunnar Runfors var inflytelserik landstingsman, ordförande i Råda kommunstyrelse. Han var själen i, för att inte säga skaparen av Förortsförbundet, numera Göteborgs Förorter, intresseorganisation för Göteborgs kranskommuner. Ledamoten metallarbetaren Ture Pettersson var ordförande i verkstadsklubben vid Uddevallavarvet (1955–65). Han hade företrätt facket i överläggningarna vid varvskrisen. Suppleanten elektrikern Karl Alf kom sedermera att efterträda Ture Pettersson som ordförande i verkstadsklubben (1965–70). Suppleanten direktören Harry Fondin var ekonomichef på tidningen ”Kuriren” i Uddevalla. Han flyttade hösten 1963 och efterträddes som suppleant av lantbruksinstruktören Gunnar Pettersson i Kungälv, som var riksdagsman och tillika landstingsman.

Stiftelsens medel hade placerats på räkning i PK-banken. Efter samråd med finansministern överförde jag hälften av beloppet – 4 miljoner kr – till Göteborgs Bank, numera Götabanken. Anledningen härtill var att banken kommit att tillhandagå mig med råd och upplysningar i näringslivsfrågor i länet bl a i min verksamhet som ordförande i Bohusläns Företagareförening. Banken hade också åtagit sig att sköta länsstyrelsens löneutbetalningar över checkkonto, innan detta system blev allmänt inom statsförvaltningen. Bankens chef friherre Sven Raab föreslog att dåvarande direktören vid bankens notariatavdelning Ture Johansson skulle kunna biträda stiftelsen i ekonomiska frågor. Sedermera bankdirektör Ture Johanssons uppdrag preciserades (19/5 1964) som stiftelsens sekreterare och kassaförvaltare. Han mottog och beredde ansökningarna om bidrag.

Riktlinjer för verksamheten

Styrelsen höll sitt konstituerande sammanträde den 16 juni 1963. Till vice ordförande utsågs då Einar Dahl. Vid sammanträdet drogs riktlinjerna upp för stiftelsens verksamhet. Eftersom dessa riktlinjer i stort sett följts i fortsättningen kan det vara motiverat att närmare redogöra för den diskussion som därvid fördes.

Offentliga fonder hade av ålder haft sina medel placerade i obligationer. På 1950-talet hade det blivit brukligt att delvis placera dem i stamaktier, som bedömdes som värdebeständigare i förhållande till de ökade inflationstendenserna. Så hade regeringen medgivit att Hvitfeldtska stipendieinrättningens penningmedel till högst hälften kunde placeras i aktier. Stiftelsen beslöt följa detta exempel och att som ytterligare inflationsskydd årligen lägga 10 % av avkastningen till kapitalet.

Redan vid detta sammanträde togs beskattningsfrågan upp. Den fanns inte klarlagd i regeringens proposition. Den allmänna uppfattningen vid överläggningen var dock att det här var fråga om statsmedel, som anslagits till allmännyttiga ändamål och därför inte borde beskattas. Man uppdrog dock åt Ture Johansson att utreda frågan.

Inriktningen av bidragsverksamheten diskuterades ingående. Stadgarna medgav en vid tolkning av stiftelsens ändamål. Flera förslag framfördes. Man var enig om att det i Bohusläns kommuner rådde brist på resurser för fritidsverksamhet, idrott, ungdomsverksamhet och kulturaktiviteter. Kommunerna och landstinget hade i första hand fått tillgodose skolväsendets, åldringsvårdens och sjukvårdens behov. Inte heller varvet hade haft medel att i önskvärd utsträckning främja de anställdas fritids- och idrottsverksamhet. Man enades om att dessa bristområden – i synnerhet de som berörde ungdomen – borde bli huvudinriktningen för stiftelsens verksamhet. Det omvittnades också att Gustaf Thordén hade haft stora planer på att främja idrotten i Uddevalla och alltid hade stött sin gamla idrottsförening.

Man fattade inget beslut i frågan men var ense om att betrakta diskussionen som en riktningsgivande orientering. Den skulle ge sekreteraren vägledning vid besvarandet av förfrågningar och vid behandlingen av inkommande bidragsansökningar.

Skattefrågan

Det visade sig att beskattningsfrågan blev ett problem. Taxeringsnämnden i Uddevalla där stiftelsen hade sitt säte ansåg att stiftelsen var skattskyldig och begärde att den skulle avge deklaration för 1963.

Vi hade som nämnts inte betraktat skattskyldigheten som självklar. Medlen hade visserligen tillkommit som betalning till pari av stiftelsens aktieinnehav, men då detta pris sannolikt låg över aktiernas dåvarande marknadsvärde kunde stiftelsens medel betraktas som statsmedel anslagna till allmännyttiga ändamål.

Då jag tog kontakt med finansministern visade det sig att han delade denna mening men han meddelade senare att man vid överläggningar i departementet funnit att stiftelsen sannolikt var skattskyldig. Att nu i efterhand anmäla frågan till riksdagen var han inte beredd. Det kunde väcka motsvarande krav från andra fonder. Därtill kom sannolikt att komplexet Thordén–Uddevallavarvet alltjämt var en het potatis i riksdagen.

Skattefrågan behandlades på stiftelsens andra sammanträde, den 19 maj 1964. Till grund för överläggningen fanns en PM, som utarbetats av Ture Johansson. Den visade att ca 1/3 av stiftelsens inkomster, beräknade till ca 400 000 kr, skulle gå bort i skatt.

Då en skattebefrielse genom riksdagsbeslut ansågs utesluten och en ändring av stiftelsens stadgar genom regeringsbeslut komplicerad, beslöt stiftelsen följa en tredje, i Johanssons PM anvisad väg, nämligen att begränsa bidragsverksamheten till s k skatteprivilegierade ändamål. Genom förhandlingar med skattemyndigheterna skulle man därefter söka uppnå skattebefrielse. Enligt kommunalskattelagen § 53 punkt 8 kunde nämligen skattebefrielse beviljas stiftelser som hade till huvudsaklig uppgift att främja vård och fostran av barn, understödja undervisning och utbildning, utöva hjälpverksamhet bland behövande, främja vetenskaplig verksamhet och nordiskt samarbete.

Stiftelsen hade som nämnts oberoende av skattefrågan enats om att i första hand stödja ungdoms-, utbildnings- och fritidsverksamhet. Begränsningen enligt kommunalskattelagens bestämmelser skulle inte förorsaka större olägenhet för denna inriktning av verksamheten. Behovet av resurser att tillgodose barns och ungdoms

fostran, vård och utbildning var stort i länet. Stödet till idrotten skulle kunna knytas särskilt till ungdomsidrotten, till skolornas behov av idrottsanläggningar o dyl. Här fanns inga svårigheter menade man i överläggningarna. Svårigheten mötte när det gällde att tillgodose varvpersonalens intressen enligt stiftelseurkunden. Kommunalskattelagen medgav att stiftelser med skatteprivilegierade ändamål "allenast i ringa omfattning" kunde främja ändamål av annan art. Vi höftade att detta kunde betyda – med dåvarande bidragsmöjligheter – att högst ca 35 000 kr per år kunde gå till varvpersonalen. Vi var medvetna att detta var otillfredsställande och knappast motsvarade andan i donators önskemål. Men beslutet var enhälligt. Ingen reservation gjordes av varvpersonalens representant i styrelsen. För oss alla vägde tyngst de ökade möjligheterna som en skattebefrielse skulle ge stiftelsen att främja ungdomens intressen i Bohuslän.

Stiftelsen besvärade sig således över taxeringsnämndens beslut i skatteärendet. Jag förklarade under hand för taxeringsintendenten Olof Knape att stiftelsen strikt skulle hålla sig till de skatteprivilegierade ändamålen och anslå medel till andra ändamål endast i den utsträckning skattemyndigheterna kunde tillråda. Taxeringsintendenten ansåg att detta kunde röra sig om ca 10, högst 13 % av bidragsgivningen. Under sådana omständigheter skulle han inte påyrka beskattning i prövningsnämnden. Denna upphävde taxeringsnämndens beslut 15 april 1965.

Bidragsverksamheten

Stiftelsen började dela ut bidrag 1964. Inriktningen av bidragsverksamheten kom givetvis att styras av beslutet i beskattningsfrågan. Ungdoms- och utbildningsverksamheten kom i första rummet.

Stiftelsen annonserade aldrig i pressen om möjligheten att erhålla bidrag. Den var sedan sin tillkomst väl känd i länet. Dessutom lämnades till pressen efter varje sammanträde uppgift om vem som erhållit bidrag. För övrigt litade vi till att information skulle spridas genom styrelseledamöterna och sekreteraren. Deras kontaktnät var ju omfattande. De hade en tämligen god överblick över vilka institutioner och sammanslutningar som inte kunde påräkna kommunala anslag men som däremot kunde få bidrag av stiftelsen. Utan tvivel kom också de personliga kontakter som styrelsens ledamöter hade med olika offentliga institutioner att påverka medlens fördelning i varje fall under de första åren.

Ur min egen erfarenhet vill jag nämna några exempel härpå. Göteborgs och Bohus läns hushållningssällskap, där på den tiden landshövdingen var av regeringen utsedd ordförande, bildade vid sitt 150-års jubileum 1964 en fond för ungdomsverksamhet. På mitt förslag ansökte sällskapet om bidrag härtill från stiftelsen, vilket det också erhöll då den första utdelningen ägde rum.

Ett annat sådant exempel är det stöd som Gerlesborgsskolan fick vid sin uppbyggnad. Under 1940-talet hade konstnären Arne Isacson under ekonomiskt osäkra förhållanden börjat ge sommarkurser för konstnärsutbildning på ett pensionat i Gerlesborg. Dessa hade senare byggts ut med bl a kammarmusikaftnar. Ur ett intet hade början till en kulturinstitution vuxit fram i en bygd där eljest inte mycket nytt hände. Detta väckte mitt intresse helst som varje personligt initiativ i det sysselsättningsfattiga norra Bohuslän var glädjande. Något mindre bidrag hade Isaccsons verksamhet fått ur Wilhelm och Martina Lundgrens fonder i Göteborg. Men 1963 hade han genom ihärdighet och entusiasm fått enskilda och företrädare för länsmyndigheterna att ställa sig bakom en stiftelsebildning – Gerlesborgsskolan – som erhöll statsbidrag till verksamheten. Landstingets ordförande Einar Dahl blev skolans ordförande och han liksom jag blev förespråkare för att skolan under sitt upp-

byggnadsskede skulle erhålla ett verksamt stöd från Thordénstiftelsen, vilket den också fick.

Over huvud taget torde en rad bidrag till skolor och utbildningsanstalter där Einar Dahl var verksam eller där man eljest hade nära kontakt med honom ha tillkommit genom hans förmedling. Han var mångårig sekreterare i Gustafsbergsstiftelsen (1933–77), som på 1960-talet drev ett internat för studerande vid Uddevalla gymnasium. Gustafsbergsstiftelsen fick 225 000 kr i bidrag. Då Bohus Nation vid Göteborgs Universitet, vilken huvudsakligen bestod av studenter från Uddevalla och Lysekil, insamlade medel till ett nationshus, drev Einar Dahl livligt denna sak i stiftelsen. Nationen fick 170 000 kr. Smärre bidrag till Gräskärns Yrkesskola, där han var ordförande, till Folkuniversitetets kvällskurser och den kommunala vuxenutbildningen i Uddevalla, till Ljungskile Folkhögskola liksom till Nordiska Folkhögskolan i Kungälv – som fick 135 000 kr – torde ha initierats eller stötts av Einar Dahl.

Det var för styrelsen naturligt att Uddevallatraktens intressen sköts i förgrunden. Stiftelsen hade sitt säte i Uddevalla och här hade Gustaf Thordén haft sin verksamhet. I Uddevalla hade föreningen Norden 1945 övertagit den s k Bohusgården, som tidigare ägts av Uddevalla stad. Den behövde rustas upp på 1960-talet. Den drevs av en särskild styrelse i viss samverkan med föreningen Nordens västra distrikt och dess göteborgsavdelning. På det sättet kom också jag att få del av Bohusgårdens problem, ty jag var ordförande i distriktet och göteborgsavdelningen.

På grund av arbetslösheten i byggnadsfacket i Uddevalla ställde Arbetsmarknadsstyrelsen i utsikt att upprustningen av Bohusgården till större delen kunde ske med arbetslöshetsmedel. Vid de förhandlingar som ägde rum härom önskade generaldirektören Bertil Olsson att Arbetsmarknadsstyrelsens insatser skulle mötas av respons med lokala medel. Då Uddevalla kommun inte hade möjligheter härtill vågade jag utlova medel från Thordénstiftelsen, då främjandet av nordiskt samarbete hörde till de skatteprivilegierade ändamålen. Fram till och med 1972 erhöll Bohusgården 537 000 kr från Thordénstiftelsen. – Detta, som exempel på bidrag där ledamöter i styrelsen i sin verksamhet uppmärksammat behoven och stimulerat till ansökningar.

På annat sätt förhöll det sig förmodligen med anslagen till idrotten. Gustaf Thordén hade under sin tid på Uddevallavarvet stött

idrotten i Uddevalla på mångahanda sätt. Stadens idrottsföreningar väntade sig därför stöd av stiftelsen med hans namn. Men med de skattebestämmelser som stiftelsen ålagt sig kunde den endast lämna bidrag till idrottsföreningarnas särskilda ungdomsaktiviteter. I regel var det fråga om mindre belopp – i regel högst ca 10 000 kr – men återkommande med ett par års mellantid. Bidrag lämnades till Idrottsklubben Oddevold, Idrottsföreningen Kamraterna, Uddevalla samt till Uddevalla Idrottssällskap, Uddevalla Rodd-, Tennis-, Bordtennis- och Atletklubbar, till Vattenskidklubben, Frisksportarklubben, Cykelamatörerna m fl. Men även andra ideella föreningar i Uddevalla fick bidrag till sin ungdomsverksamhet som Missions- och Baptistförsamlingarna, scoutkåreerna, Arbetarkvinnornas semesterhem i Sundsandvik m fl.

Att idrottsföreningarna kunde få anslag spred sig snabbt i hela Bohuslän. Ansökningar strömmade in i stort antal. Tydligen var föreningarna svältfödda av kommunerna. Det visade sig bli svårt för stiftelsen att bedöma och angelägenhetsgradera de många föreningarnas behov.

Därför beslöt stiftelsen 1968 att medel till idrottsföreningarna endast skulle utgå till väl specificerade och kostnadsberäknade anläggningsinvesteringar, som särskilt var angelägna för ungdomsverksamheten. Till driftskostnader skulle endast bidrag kunna utgå till utbildning av ungdomsledare, vilket det rådde stor brist på.

Kontakt togs med Bohuslän-Dals Idrottsförbund, som lovade åtaga sig bedömning av ansökningarnas angelägenhetsgrad. Från 1969 remitterades ansökningarna om bidrag till idrottsändamål till förbundet.

De ofta små bidragen till idrottsföreningarna möttes av en tacksamhet som var översvallande. För finansieringen av klubblokaler o dyl hade de i regel varit hänvisade till insamlingar, anordnandet av basarer, eget arbete och hopp om nettodebiteringar på byggnadsmaterial och inredningsdetaljer från ortens köpmän. Betecknande är t ex ett brev den 20 maj 1972 från Fjällbacka Idrottsklubb, där det heter:

När Edert brev lästes upp för representanter för Fjällbacka IK och de medlemmar som ingår i den av föreningen utsedda klubbkommittén blev reaktionen närmast rörande. Vi hade hoppats få ett stöd från Er men att sträcka förhoppningen så långt

som till kr 10 000:– var närmast en hypotes. Det beslöts omedelbart att tillskriva Er och framföra vårt mycket varma tack. I och med detta bidrag kan arbetet på vår lokal som i första hand är avsedd för alla våra ungdomar i det närmaste slutföras.

Trots att ett femtiotal sport- och idrottssammanslutningar, spridda över hela Bohuslän – från Dyröns IF och Stenungsunds Segelsällskap i söder till Hockeyklubben Lions i Skee och Idefjordens Segelsällskap i norr – fått bidrag så uppgick enligt en sammanställning 1972 dessa sammanlagt endast till ca 11 % av totala bidragsbeloppet, detta naturligtvis därför att det oftast rörde sig om små belopp, runt 5 000 kr, och högst 10 000 kr.

Bidragsgivningen i sin helhet kan karaktäriseras så: stiftelsen valde att lämna större bidrag till objekt, som ansågs kunna berika Bohuslänns kulturella liv men som inte hade möjlighet få kommunala bidrag eller sådana bidrag endast i otillräcklig utsträckning. Man var i synnerhet öppen för att stödja nya initiativ, som i begynnelse-skedet inte kunde påräkna kommunala eller statliga bidrag. Därutöver lämnades uppmuntringsbidrag i smärre belopp till idrottsföreningar och andra sammanslutningar med barn- och ungdomsaktiviteter på sitt program.

Inriktningen betydde – om man håller sig till den första tioårsperioden – att ca 23 % gick till fristående stiftelser och institutioner för undervisnings- och utbildningsverksamhet – häri inräknat också s k lägerskolor – och ca 13 % till kulturellt nordiskt samarbete. Båda ändamålen var som nämnts skatteprivilegierade. Andra skatteprivilegierade ändamål som vetenskaplig forskning och vård av gamla och sjuka fick endast en obetydlighet av bidragsbeloppet. Till kommunal barn- och ungdomsverksamhet gick ca 29 % och till idrottsföreningarnas ungdomsverksamhet ca 11 %.

Som förutsett kom varvpersonalens intressen i kläm på grund av skattebestämmelserna. Detta var naturligtvis otillfredsställande för stiftelsen, helst som dess intressen enligt stiftelseurkunden särskilt skulle beaktas i stiftelsens verksamhet. Man var i färd med att bygga ut anläggningar för personalens fritids- och idrottsverksamhet. Varvsrörelsens resultat var sådant att varvet inte hade stora möjligheter att själv bidra. Ett verksamt stöd från stiftelsen skulle ha varit av stor betydelse. Men den kunde under första tioårsperioden endast bidra med ca 500 000 kr, däri inkluderat vissa

belopp till Skandiaverkens personalklubb. Men härigenom höll sig stiftelsen strikt till skattebestämmelserna. Bidragen till varvspersonalen uppgick 1972 till ca 11 % av den samlade bidragsgivningen.

Uddevalla kommun

Vid stiftelsens sammanträde den 29 september 1965 anmäldes att Uddevalla kommun ansåg sig böra få en större tilldelning av stiftelsens medel än den dittills erhållit. Kommunen hade haft stora utgifter för varvet och fann det rätt och billigt att få del av stiftelsens avkastning.

Vid sammanträdet fick kommunen ett bidrag till sin ungdomsvård med 315 000 kr. Under åren 1968–70 lämnades ytterligare 535 000 kr till uppförande av en ungdomsgård i Tureberg, en angelägen uppgift. Därmed ansåg sig stiftelsen ha tillmötesgått kommunens anspråk. Bidragsgivningen till Turebergsgården var därmed definitiv och en ny ansökan från kommunen avslogs därför 11 juni 1971. Senare på året kom en ny ansökan från kommunen om bidrag till en sport- och fritidsanläggning och till en barnstuga på sammanlagt 450 000 kr. Denna ansökan bordlades vid sammanträdena den 14 december 1971 och 26 april 1972.

Bordläggningen ledde till en skarp reaktion hos kommunledningen i Uddevalla. Kommunen uppvaktade finansministern hösten 1972 och anhöll att Thordénstiftelsen skulle bli skattefri för att möjliggöra en generösare tilldelning av medel för olika ändamål till Uddevalla.

Vid överläggningar mellan stiftelsens ordförande och vice ordförande och företrädare för Uddevalla kommun framfördes krav på att kommunen skulle erhålla ett ränte- och amorteringsfritt lån av stiftelsen på 5 milj kr. Man hänvisade till de stora förluster som kommunen gjort genom Dalabergsstiftelsen. Dessa beräknades till 5,7 milj kr. I direkta bidrag hade kommunen endast fått ca 900 000 kr av stiftelsen. Man menade också att finansministern vid överläggningarna med kommunalrådet Otto Hermansson och landshövding Per Nyström den 14 januari 1963 – i samband med statens köp av stiftelsens aktier – hade ställt i utsikt att kommunen genom stiftelsen skulle kunna bli kompenserad för de befarade förlusterna på Dalabergsstiftelsen, för vilka varvets tidigare utställda garantier då upphörde.

Kommunens anspråk avvisades bestämt. Därvid hänvisades till att drygt 60 % av stiftelsens totala bidragsbelopp hade kommit Uddevalla kommun och institutioner, föreningar och ändamål inom kommunen tillgodo.

Uddevalla kommun lät sig dock inte nöjas med detta besked. Kraven om ökad tilldelning återupprepades i ett brev till stiftelsen i februari 1973. Kommunen anhöll att det skulle fastslås att stiftelsens medel disponerades och användes i enlighet med de riktlinjer som skulle ha uppdragits vid det återopade sammanträdet hos finansministern. Vidare föreslog kommunen att stiftelsen skulle anhålla om en stadgeändring enligt vilken kommunens rätt till bidrag fastställdes, liksom dess rätt till representation i stiftelsens styrelse och rätt att få del av stiftelsens räkenskaper. Kommunen hemställde om överläggningar med styrelsen.

En sådan ägde rum den 20 februari 1973. Härvid avvisades kommunens krav av en enhällig styrelse. Den hänvisade till att någon förmånsställning för Uddevalla kommun inte kommit till uttryck i stadgarna, som fastställts av regeringen efter den återopade överläggningen i finansdepartementet. Den allt överskuggande fördelen för kommunen av uppgörelsen 1963 var tryggheten av sysselsättningen vid varvet. Dessutom hade stiftelsens bidragsgivning till 2/3 gått till ändamål inom Uddevalla kommun, då inräknat anslagen till varvpersonalen. Rimligen borde detta ha minskat vissa anspråk på stöd ur kommunens budget och sålunda indirekt kommit kommunen till godo. Styrelsen menade också att då byggnadsarbetena på Bohusgården och Gustafsbergstiftelsen nu var avslutade det skulle finnas ökat utrymme för anslag till Uddevalla kommun inom de skatteprivilegierade ändamålen.

Ordföranden meddelade att stiftelsen beslutat begära generell skattebefrielse hos regeringen. Men han hade fått reda på att vid överläggningar mellan industri- och finansdepartementen på tjänstemannanivå man ställt sig negativ till möjligheten att befria stiftelsen från skatt – detta med hänsyn till befarade konsekvenser beträffande andra stiftelser.

Kommunen begärde skriftligt meddelande om stiftelsens ställningstagande till kommunens yrkande. Den avvisande hållningen preciserades i skrivelse till Uddevalla kommunstyrelse i mars 1973.

Beslutet om framställning till regeringen om skattebefrielse fullföljdes tydligen inte av stiftelsen.

Förändringar i styrelsen

Styrelsen hade under årens lopp fått en del nya ledamöter. Men den var alltjämt ganska landstingsbetonad. Staxäng och Runfors som avlidit hade ersatts, Staxäng först av Gunnar Pettersson och därefter av lantbrukaren Gunnar Johansson i Brodalen, Runfors av rektorn Arne Bergermo i Stenungsund. Båda var framträdande landstingsmän. Alf som flyttat från länet efterträddes av varvsarbetaren R B Ulfstad. En representant för Skandiaverkens personal hade tillkommit med suppleanten verkmästaren Bertil Nilson, Lysekil, numera kommunalråd. Övriga suppleanter var ingenjörerna C-G Grahl, C G S Persson och varvsarbetaren G Henningsson, företrädande Uddevallavarvets personal.

Nyström avgick som styrelseordförande med 1973 års utgång och Ture Johansson lämnade av åldersskäl uppdraget som sekreterare och kassaförvaltare med utgången av 1974.

Enligt en ändring av stiftelsens stadgar, fastställd av regeringen 25 maj 1973 och föranledd av förslag från den s k decentralisationsutredningen, skulle i fortsättningen regeringen utse endast ordföranden och suppleant för denne. Styrelsen i övrigt skulle utses av länsstyrelsen.

Landshövdingen Erik Huss blev ordförande fr o m 1974 med länsrådet John Hägglund som suppleant. I den nya av länsstyrelsen utsedda styrelsen efterträddes Einar Dahl av kommunfullmäktiges ordförande i Uddevalla Arne Johansson. Eljest skedde ingen förändring.

Bankdirektören vid Götabanken Gunnar Sjöholm blev 1975 stiftelsens sekreterare och kassaförvaltare.

Den nya styrelsen fortsatte i stort sett bidragsgivningen efter de linjer som framkommit i praxis under tidigare år. Sålunda lämnades ett stort antal mindre bidrag till idrottsföreningar och annan ungdomsverksamhet runt om i Bohuslän. De avsåg anläggningar och utrustning. De större bidragen gick till institutioner av betydelse för kultur, utbildning och fritidsverksamhet. Särskilt uppmärksammades nya initiativ som kunde bidra till Bohusläns utveckling på dessa områden.

Stiftelsen beslöt sålunda stödja tillkomsten av Norra Bohusläns Hällristningsinstitut i Tanum med 100 000 kr. I detta fall gick

anslaget till ett vetenskapligt ändamål som ju också är skatteprivilegierat enligt kommunalskattelagen. Den kommitté som verkade för restaurering av den gamla fyren på Pater Noster – ett folkkärt byggnadsminnesmärke på kusten – fick 75 000 kr. Andra sådana bidrag för kulturella ändamål är det anslag på 50 000 kr som stiftelsen lämnade till Nordiska Folkhögskolan i Kungälv för uppförandet av Kanarps gamla prästgård vid skolan liksom bidraget till Föreningen för m/s Atene för upprustning av dess fartyg m/s Atene. Ett större anslag för fritidsändamål var det bidrag som Föreningen Sportstugan i Uddevalla tilldelades för dess fritidsanläggning vid Bjursjön – 250 000 kr. Även Uddevalla kommuns rimliga anspråk på anslag tillmötesgick stiftelsen bl a genom bidrag till kommunens servicehus i Dalabergsområdet med 200 000 kr.

En tablå över anslagens fördelning på olika ändamålsgrupper under stiftelsens verksamhet 1963–6 maj 1982 visar följande.

Ändamål	Beviljade belopp
A Kyrklig verksamhet	45 000
B Vetenskaplig forskning och fornminnesvård	418 500
C Nordiskt samarbete	661 000
D Undervisning och utbildning	955 500
E Landsting, kommuner och hushållnings-sällskap (för ungdomsverksamhet)	1 875 000
F Barn- och ungdomsverksamhet	
a Idrott	2 353 879
b Lägerskoleverksamhet	248 000
c Övrigt	<u>556 000</u>
	3 157 879
G Vård av behövande ålderstigna, sjuka eller lytta	463 900
H Frivilliga försvarsorganisationer	6 000
I Varvspersonalen	1 374 510
K Övrigt	<u>175 000</u>
Summa kronor	9 132 289

Det har alltid bekymrat stiftelsen att kommunalskattelagens bestämmelser om skatteprivilegierade ändamål begränsade dess möjligheter att lämna bidrag till fritids- och rekreationsanläggningar för Uddevallavarvets personal. Behovet av utvidgning och upprustning av dessa föreföll stiftelsen vara synnerligen välmotiverat – och donatorn hade ju särskilt betonat varvpersonalens intressen i stiftelseurkunden. Den nya styrelsen tog emellertid krafttag i den riktningen genom bidrag till Uddevallavarvets IK:s anläggningar i den s k Thordéngården. Stiftelsen föreskrev därvid att anläggningarna skulle stå öppna för skolornas idrottsverksamhet. Härigenom vann man dels att skolungdomens möjligheter till idrott utökades och dels att det skatteprivilegierade ändamålet ”ungdoms fostran och vård” skulle tillgodoses även genom detta bidrag.

Kapitalförvaltningen

Då den nya styrelsen övertog förvaltningen – fr o m räkenskapsåret 1974 – redovisade stiftelsen en förmögenhet av 8 843 345 kr. Dessa var fördelade på följande placeringar:

Aktier	3 856 754 kr
Obligationer	3 639 197
Reverser	510 000
På bank	837 394

Inför den tilltagande inflationen föreslog ordföranden landshövding Erik Huss att stiftelsens tillgångar successivt skulle överflyttas till realvärdeskyddade placeringar. Samtidigt borde kapitaliseringsandelen av bruttointäkten ökas till 15 %. Stiftelsen beslöt i enlighet med förslaget den 13 april 1976. Kapitaliseringsandelen har bestämts till 15 % för 1976 och till 20 % fr o m 1977.

Obligationsinnehavet har också efterhand kunnat minskas och placeringarna i aktier och korta reverser ökats.

Nya skatteproblem

Ännu en gång dök emellertid skattemyndigheterna upp. Vid sammanträdet den 16 november 1981 kunde kassaförvaltaren anmäla att taxeringsnämnden i Uddevalla infortrat uppgifter på bidragsgivningen för 1980. Sedan den granskat dessa hade den åsatt stiftelsen såväl inkomst- som förmögenhetsskatt.

Taxeringsmyndigheterna lät emellertid tala med sig. Sedan stiftelsen lämnat en mera ingående redovisning av bidragens verkliga fördelning på skatteprivilegierade ändamål, lät de udda vara jämnt men underströk att ändamålsbestämningen enligt 53 § punkt 8 kommunalskattelagen i fortsättningen noga måste iakttagas.

Permutationsansökan aktualiseras

Ju striktare dessa regler tillämpades desto svårare skulle det bli att tillgodose varvpersonalens intressen, som hade uttrycklig preference i donationen. Ställd inför dessa svårigheter beslöt därför stiftelsen 14 december 1981 att begära permutation för en uppdelning av Gustaf B Thordéns stiftelse på två lika stora stiftelser.

Den ena skulle bibehålla den ursprungliga stiftelsens namn Gustaf B Thordéns stiftelse för allmännyttigt ändamål. Den skulle alltså lämna bidrag till skatteprivilegierade ändamål till gagn för Bohuslän och dess befolkning och därigenom kunna förbli skattefri.

Den andra skulle kallas för Gustaf B Thordéns stiftelse. Den skulle huvudsakligen tillgodose intressen som berörde de anställda vid Uddevallavarvet och Sörviksvarvet – så som det var angivet i den ursprungliga stiftelseurkunden från 1958. Men eftersom detta ändamål inte fanns angivet i kommunalskattelagen § 53 punkt 8 skulle den få betala skatt.

Genom detta resoluta hugg löstes en gordisk knut som alltsedan verksamheten begynte 1963 hade besvärat och försvårat stiftelsens bidragsgivning. De anställda vid varven skulle nu få sin rättmätiga andel av tillgångarna enligt Gustaf B Thordéns önskan.

Stiftelsens verksamhet upphör

Regeringen beslöt bevilja den begärda permutationen den 6 maj 1982 och stiftelsens verksamhet upphörde samma dag.

Sedan i bokslutet per 6 maj 1982 reserverats 581 000 kr för beräknad skatt för 1981 uppgick stiftelsens tillgångar till:

Aktier	5 046 219:23 kr
Obligationer och förlagsbevis	2 224 547:10
Konvertibla skuldebrev	622 596:05
Reversfordringar	2 500 000:
Banktillgodohavanden	537 799:87
Upplupna räntor	216 029:-
	<hr/>
	11 147 191:25

Marknadsvärdet av stiftelsens tillgångar uppgick per samma dag till 18 157 172:87. Sedan taxeringsmyndigheterna upphävt tidigare åsatt taxering har de för skatt reserverade medlen återförts och fördelats med lika delar mellan de båda nya stiftelserna.

De nya stiftelserna hade att börja sin verksamhet påföljande dag. Men traditionen från den gamla stiftelsen är väl bevarad: de nya stiftelserna har samma ledamöter i sina styrelser, tillika samma personer som utgjorde styrelse för den gamla stiftelsen, och Göta-banken handhar alltjämt stiftelsernas medelsförvaltning.

Per Nyström

Gustaf B Thordéns stiftelse för allmännyttigt ändamål

Förteckning över styrelsen från starten 1963

ORDFÖRANDE

Landshövding Per Nyström	1963–1973
Landshövding Erik Huss	1974–

STYRELSELEDAMÖTER OCH SUPPLEANTER

Riksdagsman Einar V R Dahl, v ordf	1963–1973
Metallarbetaren Ture Pettersson, ledamot	1963–1968
Rektorn Gunnar H Runfors, ledamot	1963–1965
Riksdagsman Ernst V Staxäng, ledamot	1963–1967
Elektriker Karl Alf, suppleant	1963–1969
ledamot	1970
Direktör H Fondin, suppleant	1963
Riksdagsman m m Gunnar Pettersson, suppleant	1964–1965
ledamot	1966–1973
Kommunalrådet Bertil Nilson, suppleant	1966–
Ingenjör C-G Grahl, suppleant	1966
Ingenjör Cay G S Persson, suppleant	1966–
Häradsdomare Gunnar Johansson, ledamot	
v ordf –74	1969–
Rektorn Arne Bergermo, ledamot	1970–
Varvsarbetaren Gustav Henningsson, suppleant	1970–
Varvsarbetaren Rune B Ulfstad, ledamot	1971–
Köpman Arne Johansson, ledamot	1974–
Länsrådet John Hägglund, suppleant	1974–

Förord del 2

Till det allmännas fromma i 50 år

Bidragsgivande stiftelser har mer eller mindre preciserade ändamålsparagrafer. Det är sedan upp till stiftelsernas styrelser att i bidragsgivning tolka och så nära som möjligt följa stiftarnas intentioner. Thordénstiftelsens ändamål är både allmänna och preciserade. Medlen skall användas till det allmännas fromma, varvid tonvikten skall läggas på intressen som berör Bohuslän och dess befolkning samt de anställda vid Uddevallavarvet och Sörviksvarvet. Mer än 50 år har gått sedan stiftelsens ursprungliga stadgar fastställdes. Det kan finnas skäl att summera hur ändamålet har tillgodosetts under de 50 åren.

Stiftelsen har delat ut 100 miljoner kr under sin tid. Bidragen har i hög grad bidragit till att utveckla idrott, kultur, forskning och utbildning och många andra samhällsnyttiga verksamheter i Bohuslän. Stiftelsen har lämnat en del stora bidrag men merparten av bidragen har varit under 50 000 kr och gått till ideella föreningar. Dessa mindre bidrag har stor betydelse för föreningarna som ofta lever under knappa förhållanden. En utförlig beskrivning av utdelningen ges i kapitlet "Bidragsverksamheten".

Stiftelsens kapital uppgick vid bildandet till 8 miljoner kr. Uppräknat med konsumentprisindex skulle det motsvara ca 78 miljoner 2008. Stiftelsens kapital uppgick den 31/12 2008 till ca 222 miljoner trots den nedgång på börsen som skedde under året. Utvecklingen av kapitalet skall också ses i relation till att stiftelsen utöver de 100 miljonerna i bidrag också levererat 55 miljoner till staten i form av skatter. Sammanfattningsvis står stiftelsen väl rustad för att kunna fortsätta att verka till det allmännas fromma.

Denna skrift bygger på Per Nyströms skrift om stiftelsen från 1983. Styrelsen gav uppdraget att komplettera skriften och beskriva de senaste 26 åren i stiftelsens historia till John Hägglund. Det var ett självklart val. Ingen har som John Hägglund varit en del av stiftelsens historia. Mellan 1974 och 2006 fanns han i stiftelsens styrelse. Jag vill rikta ett stort tack till John Hägglund för de 33 åren i stiftelsens styrelse och arbetet med denna skrift.

Göteborg den 5 april 2009

Göte Bernhardsson, ordförande

Inledning

Framlidne landshövdingen Per Nyströms historik över Thordénstiftelsen avser tiden från grundandet den 20 mars 1958 till delningen den 6 maj 1982, dvs de första 24 åren. Delningen beslutades av regeringen och innefattade att stiftelsen upplöstes och ersattes av två nya stiftelser, nämligen Gustaf B. Thordéns stiftelse för allmännyttigt ändamål och Gustaf B. Thordéns stiftelse.

Min historik omfattar de efterföljande 26 åren t o m utgången av år 2008. Under denna tid handlar det alltså om formellt sett två skilda stiftelser. Eftersom de båda stiftelserna har haft samma styrelseledamöter och -suppleanter och gemensamt sekretariat samt de båda stiftelserna fr o m inkomståret 2008 hanteras lika i skattehänseende, har jag valt att genomgående kalla dem för ”stiftelsen” eller ”Thordénstiftelsen” och inte gjort någon åtskillnad annat än där det har varit påkallat av sammanhanget.

Vidare har jag för enkelhets skull ofta använt ordet ”stiftelsen” eller ”Thordénstiftelsen”, när jag egentligen har menat styrelsen för respektive stiftelse. Styrelsen, ibland en förvaltare, är ju det organ som enligt stiftelselagen av år 1994 (i kraft den 1 januari 1996) har exklusiv rätt och skyldighet att handla på en stiftelses vägnar.

För enkelhets skull har jag också ibland skrivit bara ”Per Nyström”, när jag har syftat på den nämnda historiken åren 1958–1982.

Flera personer i stiftelsernas styrelse och sekretariat har bistått mig i arbetet och haft vänligheten att läsa igenom manuskriptet samt gett mig värdefulla synpunkter. För detta tackar jag hjärtligt.

John Hägglund

Nedläggningen av varvet

I Per Nyströms skrift finns en redogörelse för Uddevallavarvets historia fram till dess att staten år 1963 köpte samtliga aktier i Uddevallavarvet AB av Thordénstiftelsen. Detta skedde i anslutning till ett samarbets- och samägandeavtal mellan staten och Eriksbergs Mekaniska Verkstads AB i Göteborg, som innebar att parterna kom att äga hälften var i varvet. Fortsättningen på Uddevallavarvets historia blev som följer.

Det nämnda avtalet var avsett att gälla i tio år, men år 1970 sades avtalet upp av staten. Det var i samband med att Statsföretag AB bildades, ett holdingbolag för statsägda företag (namnet ändrades år 1985 till Procordia AB). Den 1 april 1971 överfördes Uddevallavarvet till Statsföretag och blev sålunda helägt av staten.

Några år senare, den 1 juli 1977, bildade staten Svenska Varv AB (sedermera Celsius Industrier) som moderbolag i en koncern för samtliga av staten ägda varvsaktiebolag, bl a Uddevallavarvet AB. Småningom kom alla stora och medelstora svenska varv att ingå i koncernen. Staten satsade stora belopp som stöd till varvsindustrin samtidigt som denna industri bantades kraftigt. I början av 1980-talet minskades det statliga varvsstödet.

Våren 1983 antog riksdagen en regeringsproposition om varven. Riksdagsbeslutet hade som följd för Uddevallavarvet att detta tilldelades ytterligare 200 miljoner kronor i stöd för åren 1984 och 1985 med påbud att personalen skulle minskas kraftigt och att varvet skulle visa lönsamhet senast år 1986.

Redan den 11 december 1984 beslöt dock Svenska Varv AB:s styrelse att Uddevallavarvet skulle läggas ned. Det huvudsakliga skälet var att sjöfartsmarknaden antogs inte komma att förändras under 1980-talet och att Uddevallavarvet bedömdes inte uppnå det uppställda lönsamhetsmålet år 1986. Nedläggningsbeslutet fattades med sex röster mot fem. Mot beslutet reserverade sig varvets verkställande direktör Ingvar Trogen och de fackliga representanterna. I sin bok "Varvet runt" (Munkedal, 2004) ger Ingvar Trogen en utförlig redogörelse för nedläggningsbeslutet och reservanternas skiljaktiga mening. Ingvar Trogen, sedermera ledamot av och vice ordförande i Thordénstiftelsens styrelse, lämnade sin befattning vid varvet kort efter nedläggningsbeslutet.

Nedläggningen skedde inte omedelbart utan verksamheten vid varvet fortsatte med byggandet av två mindre fartyg, som fanns i orderstocken. Det sista av dessa fartyg överlämnades till beställaren den 27 juni 1986. Härigenom, 40 år efter varvets grundande år 1946, avslutades fartygsbyggandet. 270 anställda fanns då vid varvet. Därefter följde det egentliga avvecklingsarbetet med uppröjning, inventering m.m. Sista arbetsdagen på varvet har angetts till den 5 juli 1987, då nycklarna till den stora kontorsbyggnaden, kallad "Blåkulla" på grund av fasadfärgen, lämnades till Uddevalla kommun.

Någon månad efter nedlägningsbeslutet, i januari 1985 på Bohusgården i Uddevalla, presenterade industriministern Thage G Peterson och två andra statsråd det s k Uddevallapaketet. Förutom direkta statliga stödåtgärder till regionen innehöll paketet en uppgörelse att AB Volvo i Göteborg skulle etablera verksamhet på varvsområdet. Så har skett, men detta och vad som i övrigt har hänt med varvsområdet och dess anläggningar ligger utanför ämnet för denna skrift. Tilläggas kan dock att den nyssnämnda varvskontorsbyggnaden har blivit Stadshus för Uddevalla kommun.

Antalet varvsanställda, som fortfarande är i livet, har beräknats till 1 500–1 600 personer.

Bidragsverksamheten

I ett följande avsnitt om ”Skattefrågan” beskrivs vilken stor betydelse som hänsynen till beskattningen har haft för bidragsverksamheten hos de båda stiftelser som tillsammans utgör Thordénstiftelsen. I den ena stiftelsen, Gustaf B Thordéns stiftelse för allmännyttigt ändamål, har sålunda ända fram t o m år 2008 bidrag lämnats endast till sk skatteprivilegierade ändamål. I praktiken har detta inneburit att bidrag i stor omfattning har getts till ungdomsverksamhet hos idrottsföreningar som en del i det privilegierade ändamålet ”Främjande av vård och uppfostran av barn”; allt enligt den bedömning som stiftelsen gjorde men som under tiden ifrågasattes av skattemyndigheterna och till slut underkändes av Regeringsrätten som den högsta skatteinstansen. I den andra stiftelsen, Gustaf B Thordéns stiftelse, har bidrag kunnat lämnas utan att skattereglerna har varit styrande.

Mot denna bakgrund görs här ett försök att analysera och teckna en bild av bidragsverksamheten efter delningen av stiftelsen år 1982. För perioden dessförinnan hänvisas till Per Nyströms redogörelse. Datoriserad statistik finns endast för senare år, 1996–2008. Av praktiska skäl bygger emellertid den nu aktuella redogörelsen i stor utsträckning på just denna statistik. Redogörelsen blir därför ganska sifferbetonad.

Stiftelsens bidragsgivning efter delningen har uppgått till 92 095 000 kr (58 852 000 kr i den ”skattebefriade” stiftelsen och 33 243 000 kr i den skattepliktiga). Före delningen uppgick bidragsgivningen till 9 132 000 kr, som framgår av Per Nyströms redogörelse. Följaktligen har stiftelsen från starten av sin bidragsverksamhet åren 1963–1964 delat ut sammanlagt över 100 000 000 kr, närmare bestämt 101 227 000 kr.

Under sin bidragsgivande tid har stiftelsen enligt bokföringen betalat 55 276 000 kr i skatt, allt erlagt efter delningen. Det är ett ansevärt belopp, som självfallet har minskat möjligheterna till bidrag med samma belopp. Om summan av skatter jämförs med summan av utdelade bidrag efter delningen, befinner skatterna motsvara ungefär 60 procent av bidragen. Utan skatt hade stiftelsen kunnat betala ut 147 371 000 kr som bidrag i stället för nyssnämnda 92 095 000 kr. I rättvisans namn bör framhållas att en

”Thordéngården”, Idrottsklubben Oddevolds klubbhus, tillkommet med bl a betydelsefulla anslag från Thordénstiftelsen. Foto: ABF:s Fotoklubb i Uddevalla.

stiftelses utdelningsmöjligheter också är beroende av hur mycket av inkomsterna som används för uppbyggnad av det egna kapitalet och för omkostnader (se under ”Kapitalförvaltningen” resp ”Administrationen”).

Ansökningstrycket har varit stort. Sålunda har 4 339 ansökningar (2 320 i den ”skattebefriade” stiftelsen och 2 019 i den skattepliktiga stiftelsen) registrerats efter delningen t o m år 2008, dvs för perioden den 7 maj 1982–31 december 2008. Det gör 163 ansökningar i genomsnitt per år. Eftersom stiftelsen har koncentrerat bidragsgivningen till huvudsakligen två styrelsemöten per år, kan det sägas att stiftelsen har haft drygt 80 ansökningar per gång att ta ställning till under perioden.

De flesta ansökningar har kommit från idrottsföreningar. Det är ganska naturligt, eftersom det tidigt blev känt att stiftelsen särskilt ville gynna idrottslig verksamhet riktad till ungdom. Men även många andra organisationer har gett sig tillkänna med ansökningar. Viss exemplifiering kommer att ske i det följande. Också ett flertal enskilda personer har ansökt om bidrag trots att stiftelsen

tidigt deklarerade att den normalt inte ger bidrag till enskilda personer. Ett fåtal sådana bidrag har beviljats.

Av antalet inkomna ansökningar har något mera än hälften beviljats, helt eller delvis. Det sistnämnda har varit vanligast. Noga räknat beviljades på detta sätt 52 procent av de inkomna ansökningarna under statistikperioden 1996–2008.

De beviljade beloppen har sällan varit riktigt stora. Betecknande är i stället många små eller måttligt stora bidrag.

För den nyss angivna statistikperioden 1996–2008 har det varit möjligt att göra en bearbetning, som visar bidragsbeslutens fördelning på storleksklasser. Fördelningen ser ut som följer:

Tabell 1. Bidragsverksamhetens fördelning på storleksklasser under perioden 1996–2008.

Storleksklass (kr)	Antal bidragsbeslut
Under 5 000	23
5 000 – 9 999	116
10 000 – 19 999	394
20 000 – 29 999	271
30 000 – 39 999	90
40 000 – 49 999	61
50 000 – 59 999	107
60 000 – 69 999	23
70 000 – 79 999	29
80 000 – 89 999	12
90 000 – 99 999	3
100 000 – 149 999	55
150 000 – 199 999	14
200 000 – 299 999	14
300 000 – 399 999	3
400 000 – 499 999	1
500 000 – 999 999	12
1 000 000 – 1 999 999	3
2 000 000	1
	<hr/>
	1 232

Av fördelningen framgår att fler än hälften av de utdelade beloppen finns i spannet 10 000–29.999 kr, de flesta i den nedre delen

av spannet. Påståendet nyss om många små eller måttligt stora bidrag får sålunda belägg av statistiken. Iögonfallande är de ”pucklar” som framkommer i anslutning till de större jämna beloppen 50 000, 100 000, 200 000 och 500 000 kr. Slumpen, eller psykologin, har säkert spelat en roll härvidlag.

Statistiken för perioden 1996–2008 hänför sig till ett antal ändamål, som har bestämts av stiftelsen. Denna har därvid tagit hänsyn till bl a skattelagstiftningens uppräknade av sk privilegierade (= kvalificerat allmännyttiga) ändamål. Ändamålsindelningen är dock inte densamma som hos Per Nyström. Om bidragsgivningen under den nämnda perioden läggs ut på de olika ändamålen, erhålls följande sammanställning:

Tabell 2. Bidragsgivningens fördelning på ändamål under perioden 1996–2008.

Den ”skattebefriade” stiftelsen		
Ändamål		Belopp (kr)
1. Främjande av vård och uppfostran av barn		
a) idrottsverksamhet	12 732 251	
b) kulturell verksamhet	718 200	
c) annat	1 123 600	14 574 051
2. Bidrag för undervisning eller utbildning		7 378 100
3. Hjälpverksamhet bland behövande		3 467 437
4. Vetenskaplig forskning		3 769 500
5. Nordiskt samarbete		1 290 000
6. Stärkande av Sveriges försvar		134 000
		<hr/> 30 613 088
Den skattepliktiga stiftelsen		
Ändamål		Belopp (kr)
1. Idrotts- och friluftsverksamhet		7 058 000
2. Fritidsverksamhet		1 514 790
3. Kulturell verksamhet		1 130 000
4. Kulturmiljöverksamhet		1 846 000
5. Naturmiljöverksamhet		265 000
6. Samhällsverksamhet		1 128 000

7. Historisk verksamhet	1 036 095
8. Skolor	177 000
9. Museer	1 838.000
10. Kyrklig verksamhet	55 000
11. Uddevallavarvets anställda	1 636 850
12. Bokutgivning	714 000
13. Annat	220 000
	<hr/>
	18 618 735 kr
Totalt för perioden	49 231 823 kr

Tabell 2 visar tydligt att stiftelsens bidragsgivning har varit markant inriktad på ändamålet ”främjande av vård och uppfostran av barn” (i praktiken personer under 18 år). Därutöver har barn och ungdomar i stor utsträckning gynnats genom bidrag under andra ändamål som undervisning och utbildning, idrotts- och friluftsverksamhet, fritidsverksamhet och kulturell verksamhet. Att exakt ange hur mycket av bidragsgivningen som har gått till barn och ungdomar låter sig inte göra. För de första 20 åren av stiftelsens bidragsverksamhet har Per Nyström upplyst att ca 2/3 av de utdelade beloppen avsåg barn och ungdomar. Tabell 2 ger möjligen intryck av att denna andel har minskat något under senare år. Men tabellen skulle också kunna utgöra grund för antagande att andelen är oförändrad.

Efter det att en skatteprocess avslutats med motgång för stiftelsen (se under ”Skattefrågan”) har stiftelsen antagit en ny, komprimerad ändamålsindelning att gälla fr o m år 2009. Flera av de skatteprivilegierade ändamålen har försvunnit. Kvar av dessa ändamål i den nya indelningen, som omfattar nio poster, är endast ”vetenskaplig forskning” resp ”undervisning och utbildning”. Den ändrade ändamålsindelningen kan dock inte tas som tecken på att stiftelsen skulle vara på väg att ändra sin huvudsakliga inriktning av bidragsgivningen. Idrottsverksamhet t ex, särskilt den som rör barn och ungdomar, synes även i fortsättningen komma att prioriteras av stiftelsen.

De båda sammanställningarna härovan för perioden 1996–2008 har omarbetats till en sammanställning enligt den nya ändamålsindelningen med följande resultat:

Tabell 3. Bidragsgivningen under perioden 1996–2008 fördelad på ändamål enligt den nya ändamålsindelningen.

Ändamål	Belopp (kr)
1. Idrotts- och friluftsvksamhet	19 790 251
2. Fritidsverksamhet	1 514 790
3. Kulturell verksamhet (t ex teater, film, konserter m m)	1 848 200
4. Historisk och kulturhistorisk verksamhet (t ex museer, vård av byggnader, anläggningar och miljöer)	4 985 095
5. Vetenskaplig forskning	3 769 500
6. Undervisning och utbildning	7 555 100
7. Ideell verksamhet	7 198 037
8. Uddevallavarvets anställda	1 636 850
9. Annat	934 000
Summa	49 231 823 kr

En tablå över de tolv största bidragsmottagarna enligt den använda statistiken ser ut så här:

Tabell 4. De tolv största bidragsmottagarna under perioden 1996–2008.

Bidragsmottagare	Belopp (kr)
Sjöräddningssällskap och -föreningar	2 885 987
Idrottsklubben Oddevold	2 519 000
Uddevalla Elitidrottsgymnasium	2 322 000
Ljungskile Sportklubb/Panos Ljungskile Sportklubb	2 200 000
Bohusläns Museum	2 170 000
Nordiska Akvarellmuseet	2 150 000
Gymnastikföreningen Kroppskultur m m	1 060 000
Sven Lovén centrum för marina vetenskaper	950 000
Skäret Simsällskap m m	897 000
Idrottsföreningen Kamraterna Uddevalla	803 000
Vitlycke museum	750 000
Uddevallavarvets tjänstemäns kamratförening	783 428
Stiftelsen UV-huset Lotcen m m	731 000
Lysestrandsstiftelsen (Svenska scoutförbundets anläggning)	625 000
	20 846 415

För ordnings skull må upplysas att det stora beloppet för Sjöräddnings-sällskap och -föreningar inkluderar en gåva på 1 500 000 kr för byggande av livräddningskryssaren Gustaf B Thordén (se under "Thordéndagarna m m"). Summabeloppet 20 846 415 kr utgör 42 procent av den totala utdelningen under statistikperioden.

Stiftelsens satsning på idrottsverksamhet visar sig tydligt i sammanställningarna. Det särskilt framträdande stödet till sådan idrott som syftar till "vård och uppfostran av barn" har nyss berörts. Påfallande är stödet av elitidrotten under senare år. Det framgår även i det följande avsnittet om stipendieutdelning. Emellertid är det samtidigt uppenbart att stiftelsen kraftfullt stödjer breddidrotten genom de många små och "medelstora" bidragen, som tidigare har framhållits. Beträffande Idrottsklubben Oddevold är det väl känt att denna stod Gustaf B Thordén nära.

Uddevallavarvets sängkör, en bidragsmottagare med anknytning till Thordénstiftelsens ändamål att bl a främja intressen "som beröra de anställda vid Uddevalla-varvet och Sörviksvarvet." Här ett framträdande vid sjösättningen av livräddningskryssaren Gustaf B Thordén. Foto: ABF:s Fotoklubb i Uddevalla.

Sammanställningarna visar också att museer av olika slag har gynnats av stiftelsen. Förutom de nämnda har Bohusläns Försvarsmuseum, Sjömanshusmuseet, Museiföreningen för Munkedals Jernveg, m fl fått bidrag. Det nyligen beslutade anslaget till Sven Lovén centrum för marina vetenskaper tyder möjligen på att stiftelsen ämnar lyfta fram vetenskaplig forskning i bidragsgivningen.

Bidragen till Uddevallavarvets tjänstemäns kamratförening – med för närvarande ungefär 280 medlemmar – hör givetvis hemma under bidragsändamålet ”Uddevallavarvets anställda”. Till samma ändamål räknas självklart också de bidrag som har lämnats till varvsarbetarnas fritidsanläggning i Fossen (Uddevallavarvets Stiftelse för Rekreation och Fritidsverksamhet), innan anläggningen fördes över till fackförbundet Metalls avdelning 170 i Uddevalla i samband med varvets nedläggning. Även bidragen till Uddevallavarvets Idrottsklubb, Uddevallavarvets sångkör, Uddevallavarvets Matlagare samt Lotcen hör till ändamålet. Sistnämnda är en stiftelse som tillkom vid varvets nedläggning med syfte att driva ett aktivitetshus (Gamla Museet på Kungsgatan i Uddevalla) för friställd varvpersonal. Verksamheten pågår fortfarande, allteftersom öppnad även för anställda vid andra företag och myndigheter, som lagts ned. I vid bemärkelse kan även bidrag till ABF:s Fotoklubb i Uddevalla tas med i uppräknningen, nämligen för det stora bokverket ”Uddevallavarvet 1946–1986”, som nyligen har utgivits på klubbens förlag och har tillkommit i klubbens regi under medverkan av ett flertal ”varvsgubbar”.

Bland de större satsningar som stiftelsen har gjort före ifrågavarande statistikperiod, alltså före 1996, kan nämnas bidragen till Backamoprojektet och Isbanestiftelsen, båda i Uddevalla kommun.

Backamoprojektet syftar främst till upprustning av byggnaderna på den gamla lägerplatsen Backamo i Grinneröd. Projektet påbörjades år 1992 och understöddes av stiftelsen med sammanlagt 1 170 000 kr t o m år 1995. Därefter har mindre anslag beviljats på tillhoppa 320 000 kr.

Isbanestiftelsen grundades år 1983 av ett antal idrottsorganisationer i Uddevallaområdet för att åstadkomma ett isstadion (bandy- och skrinarbana) på Fridhem i Uddevalla för ”region Bohuslän”. Arbetena planerades för fyra etapper. Stiftelsen bidrog med sammanlagt 1 100 000 kr för de tre första etapperna. En ansökan om bidrag med 1 000 000 kr för den fjärde etappen (konst-

fryst bana) inkom år 1994. Efter bordläggning avfördes ansökningen år 1996. När det visade sig att Isbanestiftelsen inte skulle kunna fullfölja sina planer, överlämnades anläggningen till Uddevalla kommun. Kommunen arrenderade ut anläggningen till Idrottsföreningen Kamraterna i Uddevalla, som har kompletterat ”bandyplanen” med konstgräs. Thordénstiftelsen bidrog med 500 000 kr till konstgräset.

När det gäller enskilda bidragsbelopp visar statistiken för åren 1996–2008 att det största bidrag som har beslutats vid ett enskilt tillfälle har varit 2 000 000 kr. Det var år 2001 till bekostande av en professur i industriell ekonomi vid Högskolan i Trollhättan/Uddevalla med professuren placerad i Uddevalla. Beloppet betalades ut, men professuren blev inte besatt och beloppet betalades senare tillbaka i samband med högskolans omlokalisering till Trollhättan. Härutöver har två bidrag på 1 500 000 kr resp 1 600 000 kr beslutats. Bidraget på 1 500 000 kr tilldelades år 1997 Sjöräddnings-sällskapet som gåva för byggandet av livräddningskryssaren Gustaf B Thordén. Bidraget på 1 600 000 kr gick till Ljungskile Sportklubb år 2007 för inköp av plantäckning/värmetält i samband med att klubben avancerade till den allsvenska serien i fotboll. Uddevalla Elitidrottsgymnasium har vid ett tillfälle år 2008 beviljats ett nästan lika stort belopp eller 1 400 000 kr. Sven Lovén centrum för marina vetenskaper har samma år fått ett anslag på 950 000 kr.

Tidigare har framhållits att de flesta bidrag från stiftelsen har varit små eller måttligt stora. Bland alla bidragsbeslut som stiftelsen har fattat under statistikperioden 1996–2008, drygt 1 200 enligt vad som har angetts förut, vore det lätt att ta fram en mängd mindre bidrag. Det får emellertid räcka med en hänvisning till Per Nyströms beskrivning av ett antal sådana bidragsärenden från de tidiga årens verksamhet. Här skall endast nämnas att det minsta bidraget under den använda statistikperioden har varit 1 251 kr till Strömstads Simförening år 2001.

En uppspaltning av bidragsgivningen under perioden i fråga på kommuner ger följande resultat:

Tabell 5. Bidragsgivningen under perioden 1996–2008 fördelad på kommunerna (i ordning efter Skatteverkets numrering).

Kommun	Belopp (kr)
Stenungsund	420 000
Tjörn	2 236 000
Orust	950 000
Sotenäs	1 671 000
Munkedal	2 923 500
Tanum	2 270 700
Lilla Edet	12 000
Kungälv	256 250
Lysekil	5 764 600
Uddevalla	26 563 740
Strömstad	3 071 346
Ej kommunspecificerat ("Bohuslän")	3 323 687
	49 462 823

(Summabeloppet avviker något från motsvarande belopp i tidigare tabeller).

Som väntat har det mesta av stiftelsens utdelade medel gått till ändamål inom Uddevalla kommun. Andelen är 54 procent under perioden ifråga. Det är mindre än de två tredjedelar eller åtminstone ”drygt 60 % av stiftelsens totala bidragsbelopp”, som Per Nyström anger för de första ca tio åren av stiftelsens bidragsverksamhet. Relationen mellan Uddevalla kommun och stiftelsen förefaller då ha varit aningen spänd så till vida som kommunen ställde ännu större anspråk på stiftelsens medel. På något sätt tycks kommunens missnöje ha lagt sig, men Per Nyström beskriver inte hur. Något gnissel i relationen har i vart fall inte förmärkts under senare år.

Efter Uddevalla kommer Lysekil som mest gynnad kommun. En viss betydelse kan nog tillmätas det förhållandet att den stora arbetsplatsen Skandiaverken i Lysekils kommun kom att knytas till Uddevallavarvet år 1956 och senare blev en avdelning i varvet.

Totalt sett har den helt övervägande delen av stiftelsens utdelade medel kommit mellersta och norra Bohuslän till godo. Ändamål i Uddevalla kommun och i kommunerna norr därom har sålunda tilldelats ca 85 procent av stiftelsens bidrag i kronor räknat. Utdelning-

en till ändamål i Bohusläns kommuner söder om Uddevalla har varit jämförelsevis blygsam (för ändamål i Öckerö kommun inte något bidrag). Undantaget är Tjörns kommun. Den största delen av det sammanlagda bidragsbeloppet där avser Nordiska Akvarellmuseet.

Beloppet för "Ej kommunspecificerat ('Bohuslän')" innefattar som största enskilda bidrag den förut nämnda gåvan på 1 500 000 kr för byggandet av livräddningskryssaren Gustaf B Thordén. I beloppet ryms också bidrag till Föreningen Norden, Västsvenska Friidrottsförbundet, Bohuslän-Dals Friidrottsförbund, Landsarkivet (för ordnande och förtecknande av Uddevallavarvets arkiv), Hushållningssällskapet, skulptören Ivana Machackova, Föreningen Kungsfenan med The Swedish Seafood Award ("fiskens Nobelpris"), m fl.

Den nu lämnade redogörelsen torde ha gett intryck av att all bidragsgivning har grundats på ansökningar och att sålunda ingen bidragsgivning har skett på stiftelsens eget initiativ. Formellt sett är detta riktigt. I realiteten har det varit så som Per Nyström har beskrivit, nämligen att ledamöter av stiftelsens styrelse i flera fall har uppmärksammat behov och stimulerat ansökningar. Exempel på detta från senare år kan vara bidrag till Ljungskile Sportklubb, till Sven Lovén centrum för marina vetenskaper, till en professur vid Högskolan i Trollhättan/Uddevalla, till Sjärräddningssällskapet för livräddningskryssaren Gustaf B Thordén, till Nordiska Akvarellmuseet och till Uddevalla Elitidrottsgymnasium.

Det är nog inte någon överdrift att påstå att Thordénstiftelsen hör till de stora välgörarna i Bohuslän, om det bortses från stat och kommun. När det gäller idrottslig verksamhet är Thordénstiftelsen kanske den största enskilda bidragsgivaren i Bohuslän. Stiftelsen är känd och välkänd i Bohuslän. Genom att lämna bidrag till många sammanslutningar och institutioner, inte bara idrottsföreningar märk väl, har stiftelsen skaffat sig en utbredd goodwill. Det visar inte minst den "uppställning" som gjordes för stiftelsen, när skattefrågan var som hetast. Få stiftelser torde i sina områden ha en så stark förankring som just Thordénstiftelsen; Kungl och Hvitfeldtska stiftelsen naturligtvis inte att förglömma såvitt gäller Bohuslän.

Per Nyström har med inlevelse skildrat bidragsgivningen under stiftelsens första år. Den som har varit med, kan gå i god för att inte mycket har förändrats i synsätt och praktiskt arbete hos stiftelsen – med undantag dock för vad datoriseringen har inneburit för

skötseln av det löpande arbetet (se under "Administrationen"). Hanteringen av ärendena sker med stort engagemang hos styrelsens ledamöter. För att underlätta bidragsbesluten vid de ordinarie styrelsemötena har särskilda beredningsmöten förekommit under senare år. Suppleanterna har regelmässigt deltagit i alla möten, såväl för beredning som för beslut.

Stipendierna

Stiftelsen inledde år 1997 en verksamhet med stipendiegivning. Då inrättades resestipendier för studerande vid Högskolan i Uddevalla som ville förkovra sig utomlands. Denna stipendiegivning upphörde emellertid år 2004 i samband med högskolans omlokalisering till Trollhättan. Idrottsstipendier inrättades år 1999. Sedan följde musikstipendier, ledarstipendier och gymnasiestipendier och slutligen träningsstipendier. Musikstipendierna har på sistone utökats med särskilda estetstipendier. Stiftelsen vill med stipendierna i olika hänseenden gynna duktiga ungdomar från Bohuslän och, såvitt gäller idrotten, även deras ledare.

För år 2009 gäller följande:

Två musikstipendier till gymnasieelever på musiklinjen och två estetstipendier till elever, som går på övriga linjer på estetprogrammet; varje stipendium på 10 000 kr.

Tio gymnasiestipendier, innebärande två stipendier till elever i avgångsklassen på vart och ett av gymnasierna i Strömstad, Lysekil, Uddevalla, Stenungsund och Kungälv; varje stipendium på 5 000 kr.

Två idrottsstipendier; varje stipendium på 10 000 kr.

Två ledarstipendier; varje stipendium på 10 000 kr.

Fyra träningsstipendier till simmare; två på vardera 50 000 kr och två på vardera 25 000 kr. Dessutom ett gemensamt stipendium på 50 000 kr till elitgruppen i föreningen Uddevalla Sim.

Antalet stipendiaterna år 2009 blir sålunda ("elitgruppen" inberäknad) 23 och stipendiesumman totalt 330 000 kr.

Allmänt krävs att stipendiaterna är bosatta eller folkbokförda i landskapet Bohuslän.

En jämn fördelning mellan pojkar och flickor eftersträvas. Ett undantag är träningsstipendier, för vilka talang är helt utslagsgivande jämte vederbörandes målsättning att inom några år nå svensk elitnivå och kvalificera sig till deltagande i världsmästerskap eller olympiskt mästerskap. Träningsstipendierna skiljer sig från de övriga stipendierna också genom att, som framgått nyss, beloppen är större. Hittills har tre träningsstipendier om 50 000 kr vardera delats ut. De är avsedda för tre simmare, en flicka och två pojkar.

Ytterligare stipendier kan bli aktuella för dessa med inriktning att de skall kunna delta i Londonolympiaden år 2012. Avgörande blir deras prestationer under träningsperioden. Uppenbart är att Thordénstiftelsen syftar till att kraftfullt hjälpa fram bohuslänska simmare till världsklass.

Karakteristiskt är att stipendierna inte söks utan att stiftelsen bestämmer efter att ha inhämtat förslag och referenser. Strävan är att dela ut så många stipendier som praktiskt är möjligt i anslutning till arrangemang som görs till minne av Gustav B Thordéns födelse den 25 maj (se under "Thordéndagarna m m").

Hittills (för tiden t o m år 2009) har sammanlagt 1 730 000 kr beslutats som stipendier fördelade på 99 mottagare.

Gustaf B Thordéns dotter Marianne Thordén, vice ordförande i Thordénstiftelsens styrelse, delar ut idrottsstipendier till Joel Gistedt och Johanna Berg. Foto: ABF:s Fotoklubb i Uddevalla.

Thordéndagarna m m

Som allmän manifestation av Thordénstiftelsen och dess grundare har en Thordéndag arrangerats vartannat år med början år 2003. Nästa Thordéndag är planerad för år 2009. Arrangemangen har hållits i Uddevalla på Gustaf B Thordéns födelsedag den 25 maj eller nära intill detta datum. Platsen har varit Bohusläns museum. Dagarna har varit välbesökta, framförallt av tidigare varvsanställda. Stiftelsens ordförande eller vice ordförande har anfört dagarna.

På varje Thordéndag har ett antal projekt som stiftelsen har lämnat bidrag till presenterats jämte ett urval av andra insatser från stiftelsens sida. Stående inslag i programmet har dessutom varit stipendieutdelning, överlämnande av diplom eller gåvobrev till föreningar som har fått bidrag av stiftelsen samt musikunderhållning av gymnasieelever på musiklinjen. I övrigt har programmet upptagit både tillbakablickande, dagsaktuella och framåtinriktade ämnen. Stiftelsens grundare har naturligtvis ihågkommit.

Redogörelser har lämnats för stiftelsens utdelningspolicy. Skattesituationen har presenterats. Vid ett tillfälle kompletterades presentationen med att några riksdagsledamöter från Bohuslän intervjuades.

Minnet av Gustaf B Thordén har hedrats även på andra sätt i samband med stiftelsens bidragsgivning.

Per Nyström berättar i sin redogörelse att stiftelsen tidigt gav bidrag till Uddevallavarvets Idrottsklubbs anläggningar i den s k Thordéngården, som var namnet på direktörsvillan på Kasen i Uddevalla så länge villan disponerades av idrottsklubben. Uddevalla kommun beslöt år 1985 att platsen mellan Museiparken, Västerlånggatan och Kampenhof skulle heta Thordénplatsen. År 1990 avtäcktes ett Thordénmonument på Kampenhof, främjat av bl a Näringslivets Intressegrupp i Uddevalla och Thordénstiftelsen. En ny Thordéngård blev aktuell i stiftelsens bidragsgivning i början på 1990-talet. Det var ett klubbhus m m som Idrottsklubben Oddevold lät bygga med bl a medel från stiftelsen och gav namnet Thordéngården. Idrottsklubben stod Gustaf B Thordén nära, som förut nämnts. Anläggningen invigdes våren 2002.

Som tack för bidrag till byggandet av Nordiska Akvarellmuseet i Skärhamn har ett särskilt Thordénrum namngetts och skyltats i muséet.

Den mest uppmärksammade hedersbevisningen av Gustaf B Thordén i sammanhang med stiftelsen är möjligen den räddningsbåt (livräddningskryssare) som Svenska Sällskapet för Räddning af Skeppsbrutne, vanligen kallat Sjöräddningssällskapet, lät sjösätta i september 1999 med namnet "Gustaf B Thordén" och med namnbärarens dotter Marianne Thordén som gudmor. Marianne Thordén är för övrigt sedan ett antal år vice ordförande i styrelsen för Thordénstiftelsen. Byggandet av räddningsbåten hade möjliggjorts bl a genom en gåva från stiftelsen på 1 500 000 kr. Båten är f n stationerad i Strömstad och utgör där en sjöräddningsstation för Sjöräddningssällskapet. Stiftelsen har senare varit med och bekostat viss utrustning och reovering av räddningsbåten.

Våren 2008 gjorde stiftelsen en framställning till Uddevalla kommun att en gata eller en plats i området för kvarteren Rud och Kagg skulle uppkallas efter Gustaf B Thordén. Framställningen som sådan har mottagits positivt. Ärendet bereds för närvarande av Kultur- och fritidsnämnden.

Kapitalförvaltningen

Det har tidigare nämnts att staten år 1963 köpte stiftelsens aktier i Uddevallavarvet AB för det nominella beloppet 8 000 000 kr, vilket då blev stiftelsens grundkapital. I stiftelsens preliminära årsredovisning den 31 december 2008 upptas nettoförmögenheten till 221 622 000 kronor (tillgångar 232 510 000 kr minus bokföringsmässiga skulder, främst beviljade ej utbetalda bidrag samt skatter, 10 888 000 kr). Om grundkapitalet räknas upp med konsumentprisindex som ett mått på inflationen, får det ett värde på 78 200 000 kr år 2008 att jämföras med den nyssnämnda nettoförmögenheten 221 622 000 kr. En kraftig reell förmögenhetsökning har sålunda skett. Det bör beaktas att ökningen har uppstått efter det att stora belopp har betalats ut i form av bidrag, skatter och andra omkostnader för stiftelsens verksamhet. Stiftelsens kapitalförvaltning har sålunda varit framgångsrik. Emellertid bör poängteras att det angivna förmögenhetsvärdet inte är det samma som bokfört värde utan huvudsakligen baserat på de enskilda tillgångarnas marknadsvärden, som fluktuerar. I det rådande konjunkturläget är tillgångarnas marknadsvärden och därmed stiftelsens nettoförmögenhet upptagna till betydligt lägre belopp i 2008 års årsredovisning än i 2007 års och 2006 års motsvarande redovisningar.

I tillgångshänseende är stiftelsen att karaktäriseras som en värdepappersstiftelse. I bokslutet den 31 december 2008 fördelar sig sålunda stiftelsens tillgångar enligt följande: aktier 48 procent, obligationer 36 procent, penningmarknadsplaceringar 10 procent, bankmedel 4 procent och övriga fordringar 2 procent. Innehavet av aktier har minskats och innehavet av räntepapper samt övriga tillgångar ökat på senare tid.

En utförlig placeringsinstruktion har antagits av stiftelsens styrelse. Av denna kan bl a utläsas:

Stiftelsens tillgångar skall placeras i värdepapper med undantag för likviditeten, som skall finnas på konto i bank. Placeringarna skall vara långsiktiga och tillgodose önskemål om både skäligen avkastning och värdesäkring gentemot inflation. Basen för värdepappersinnehavet skall vara officiellt noterade aktier i svenskt näringsliv. Utländska aktier får utgöra högst 20 procent av portföljens värde. Begränsningar finns för innehav av aktier i enskilt företag

eller enskild koncern liksom av handeln med derivat. Styrelsen utser en eller två personer (kapitalplaceringsansvariga) att sköta den löpande förvaltningen med biträde av portföljförvaltande bank. De kapitalplaceringsansvariga skall rapportera till stiftelsens styrelse minst två gånger per år.

På senare år har endast en kapitalplaceringsansvarig utsetts. Portföljförvaltande bank är för närvarande Swedbank

Stiftelsens sekreterare har alltsedan år 1964 varit kassaförvaltare i samarbete med den portföljförvaltande banken.

Administrationen

En särskild lag om stiftelser trädde i kraft den 1 januari 2006 efter många års utredande. Tidigare var endast tillsyn av stiftelser samt ändring av stiftelseförordnanden reglerade i lag (här bortses från pensions- och personalstiftelser). Några egentliga ändringar av Thordénstiftelsens administration har inte behövt företas på grund av stiftelselagen utan stiftelsens administration fungerar huvudsakligen enligt den beskrivning som Per Nyström har lämnat. Stiftelsens organ är alltså styrelsen och revisorerna. Styrelsen, som har det fulla ansvaret för stiftelsens förvaltning, tar liksom tidigare hjälp av en sekreterare tillika kassaförvaltare och av en bank för att sköta det löpande arbetet med kallelser, bidragsansökningar, protokoll, utbetalningar, bokföring och årsredovisning, skattedeclarationer, m m.

Det nya består främst i att banktjänster och tjänster av auktoriserad revisor numera upphandlas samt att datoriseringen har fortsatt sitt intåg i det löpande arbetet.

Som ett resultat av upphandlingar har stiftelsen under senare år bytt bank två gånger: från Nordea till Skandinaviska Enskilda Banken och därifrån till Swedbank.

När det gäller revisorer föreskriver stiftelselagen att en stiftelse skall ha minst en revisor. För en sådan stiftelse som Thordénstiftelsen gäller dessutom att minst en revisor skall vara auktoriserad eller godkänd revisor. I Thordénstiftelsen fanns från bidragsgivningens början en auktoriserad revisor och en förtroendemannarevisor. Under en kortare tid ombesörjdes revisionen av två auktoriserade revisorer. För några år sedan återkom ordningen med en auktoriserad revisor och en förtroendemannarevisor.

I fråga om datoriseringen är det naturligtvis så att styrelseledamöterna och sekreteraren har använt dator sedan länge. Tämmligen nytt är dock att stiftelsens interna korrespondens numera främst sköts via e-posten, att stiftelsen har ordnat med en s.k. hemsida (www.thordenstiftelsen.se) samt att ett web-baserat ansökningssystem har införts, det sistnämnda fr o m den 1 januari 2009. På hemsidan kan den som vill få upplysningar om stiftelsen, förutsättningar för bidrag, hur man kommer i kontakt med stiftelsen, m m. Via hemsidan är det också möjligt att ansöka om bidrag från stif-

telsen enligt ett särskilt inmatningsformulär med anvisningar. På hemsidan finns uppgift om nästa styrelsemöte och när ansökningar skall vara inmatade i ansökningssystemet för att kunna behandlas på styrelsemötet. Hemsidan innehåller också information om personuppgiftslagen och ger möjlighet till medgivande enligt denna lag.

Utgifterna för stiftelsens administration har belöpt sig till 10 527 000 kr för tiden efter delningen år 1982. I förhållande till beloppen för bidrag och skatt under samma tid, 147 000 000 kr, utgör dessa utgifter 7,2 procent. Det kan väl därför påstås, att stiftelsen har haft en billig administration. Påståendet bekräftas, om utgifterna sätts i relation till de förvaltade tillgångarna. I årsredovisningen den 31 december 2008 är dessa värderade till 232 510 000 kr. Administrationsutgifterna för år 2008 noteras till sammanlagt 542 000 kr. Summan motsvarar något mera än 0,2 procent av tillgångarnas värde.

Per Nyström har redogjort för hur stiftelsens styrelse är sammansatt och utses. Motsvarande beträffande revisorerna finns att läsa här i det senare avsnittet ”Ett stadgeärende”. Den exakta lydelsen av stadgarna återfinns i det därpå följande avsnittet ”Gällande stadgar”.

En förteckning över styrelse, revisorer och sekreterare under de gångna 50 åren är införd sist i denna skrift. Tyvärr har förteckningen inte kunnat göras helt komplett.

Sedan år 1999 har stiftelsen ett särskilt identifieringsmärke, en sk logotyp, som anknyter till stiftelsens grundare och dennes huvudsakliga verksamheter, rederi och varv. Logotypen avbildas på baksidan av omslaget till skriften.

Skattefrågan

Per Nyström har redogjort för hur skattefrågan gång efter annan gjorde sig gällande i stiftelsens verksamhet alltifrån starten av bidragsverksamheten åren 1963–1964.

Vid 1991 års taxering blev skattefrågan åter aktuell. Denna gång gällde det den ena av de två stiftelser som tillkom år 1982 genom regeringens permutationsbeslut om delning av den ursprungliga stiftelsen, nämligen Gustav B Thordéns stiftelse för allmännyttigt ändamål. Den hade samma namn som den gamla stiftelsen, och dess ändamål hade bestämts till samma som första ledet i den gamla stiftelsens ändamålsbestämning, dvs ”att verka till det allmännas fromma, varvid huvudvikten skall läggas på intressen som beröra Bohuslän och dess befolkning.”

Hur hade då den nya allmännyttiga stiftelsen tänkt sig att rent praktiskt uppnå skattebefrielse? Svaret var givet redan under den gamla stiftelsens tid: genom att inom sin vida ändamålsbestämning huvudsakligen lämna bidrag till skatteprivilegierade, s k kvalificerat allmännyttiga ändamål.

I inkomstskattelagen anges dessa vara följande: 1. främja vård och uppfostran av barn 2. lämna bidrag för undervisning eller utbildning 3. bedriva hjälpverksamhet bland behövande 4. främja vetenskaplig forskning 5. främja nordiskt samarbete 6. stärka Sveriges försvar under samverkan med militär eller annan myndighet.

Den nya stiftelsen fortsatte på den linje som den gamla hade slagit in på, nämligen att bland de kvalificerat allmännyttiga ändamålen i första hand gynna vård och uppfostran av barn, främst genom att lämna bidrag till idrottsföreningars barn- och ungdomsverksamhet, inbegripet utbildnings- och handikappverksamhet. I någon mån kunde även vetenskaplig forskning, försvar och nordiskt samarbete komma ifråga.

Skattemyndigheten hävdade nu år 1991, att ”idrottsändamål” av regeringsrätten inte ansetts utgöra ett s k kvalificerat allmännyttigt ändamål och beslöt därför att taxera stiftelsen som obegränsat skattskyldig. Stiftelsen protesterade. Argumenteringen ledde till att skattemyndigheten ändrade sig och bedömde stiftelsen som begränsat skattskyldig. Detta innebar att stiftelsen frikallades från

skattskyldighet för all annan inkomst än inkomst av fastighet eller rörelse och även från skattskyldighet för förmögenhet. Eftersom stiftelsen varken ägde fastighet eller bedrev rörelse, var stiftelsen i praktiken skattebefriad.

Efter tio år, vid 2001 års taxering, kom skattemyndigheten igen med beslut att stiftelsen var obegränsat skattskyldig. Denna gång var skattemyndigheten inte medgörlig, varför stiftelsen överklagade till länsrätten med yrkande att stiftelsen alltfört skulle betraktas som begränsat skattskyldig, dvs i praktiken skattebefriad. Till stöd för överklagandet anfördes att stiftelsen, både den gamla och den nya, hade varit befriad från skatt t o m taxeringsåret 2000 och att skattemyndigheten nu frångått en nästan 40-årig praxis, vilket medförde rättsosäkerhet. Därjämte framhöll stiftelsen, att någon ändring av lagen i aktuellt hänseende inte hade skett, att något prejudikat som vore tillämpligt inte hade kommit fram samt att någon ändring i stiftelsens bidragsgivning inte heller hade skett. För övrigt understödde stiftelsen kraftigt den motivering som skattemyndigheten hade lämnat för sitt ändrade beslut vid 1991 års taxering.

Genom domar av först länsrätten och sedan kammarrätten avslogs stiftelsens överklagande. Som skäl angavs att begreppet vård och uppfostran av barn enligt gällande praxis inte innefattade idrottslig verksamhet och att stiftelsen därmed i sin verksamhet inte uteslutande eller så gott som uteslutande hade tillgodosett sådana ändamål som medförde en begränsad skattskyldighet.

Stiftelsen gick vidare till högsta instans, regeringsrätten. Efter mer än två års väntan meddelade regeringsrätten i december 2007 att den inte gav prövningstillstånd. Därmed stod kammarrättens dom fast. Beslutet var en besvikelse inte bara för Thordénstiftelsen utan för flera andra, som hade hoppats att regeringsrätten nu skulle göra en moderniserad bedömning av begreppet ”vård och uppfostran av barn” i inkomstskattelagen. Flera ledare och tränare hos idrottsföreningar hörde av sig till stiftelsen och var upprörda över att deras arbete bland barn inte skatterättsligt uppfattades som vård och uppfostran.

Hos kammarrätten och regeringsrätten hade stiftelsen även yrkat att den borde befrias helt och hållet från skattskyldighet enligt grunderna för statens skattefrihet. Inte heller detta yrkande godtogs trots en utförlig motivering. Att Per Nyström och finansministern Gunnar Sträng på sin tid var ense om att stiftelsens medel

kunde betraktas som statsmedel anslagna till allmännyttiga ändamål vann sålunda inte beaktande.

Efter skatteprocessens slut var läget för stiftelsen att den hade att betala skatt på alla sina inkomster. Det betydde 28 procents inkomstskatt på räntor, utdelningar, realisationsvinster m.m. att jämföras med förutvarande skattebefrielse. (Procenttalet är ändrat till 26,3 fr o m inkomståret 2009). Möjlighet fanns fortfarande att erhålla status som begränsat skattskyldig, men den möjligheten förutsatte att stiftelsen gav bidrag enbart, eller nästan enbart, till sådant som med full säkerhet kunde rymmas in under de kvalificerat allmännyttiga ändamålen. Efter ingående diskussion beslöt styrelsen att stiftelsen fr o m inkomståret 2008 skulle vara beredd att betala skatt på grund av verksamheten. Därigenom slapp styrelsen att snegla på skattebestämmelserna och blev i stället helt fri att avgöra till vilka ändamål stiftelsen skulle lämna bidrag inom ramen för den vittomfattande föreskriften i stadgarna ”att verka till det allmännas fromma, varvid huvudvikten skall läggas på intressen som beröra Bohuslän och dess befolkning”. Av årsredovisningen för år 2008 framgår att idrottsliga ändamål alltjämt spelar en dominerande roll.

I diskussionen om det nya läget aktualiserades frågan om att genom permutation slå ihop de båda stiftelserna, Gustaf B Thordéns stiftelse för allmännyttigt ändamål resp. den alltifrån början skattebetalande Gustaf B Thordéns stiftelse, till en enda stiftelse såsom ursprunget var. Styrelsen avstod från att gå fram den vägen. Det bedömdes som svårt att få vederbörligt myndighetstillstånd till en sammanslagning.

Stiftelsens beskattningssituation har uppmärksammats i massmedia och på Thordéndagar (se i det föregående). Riksdagsledamöter från Bohuslän, däribland ledamoten av Thordénstiftelsens styrelse Lars-Arne Staxäng, har engagerat sig på olika sätt. De har genom sitt arbete i riksdagen medverkat till att regeringen sommaren 2007 gav en särskild utredare i uppdrag att se över bestämmelserna om inkomstbeskattning av bl a stiftelser. Huvuduppgiften för utredaren blev att presterat ett modernt och ändamålsenligt system för beskattningen. De kvalificerat allmännyttiga ändamålen berörs särskilt i direktiven. Beträffande vård och uppfostran av barn framhålls att detta ändamål har kritiserats för att tillämpas på ett otidsenligt och alltför snävt sätt. Det stämmer anmärkningsvärt

väl med vad Thordénstiftelsen har hävdad i skatteprocessandet. Emellertid avslutas utredningsdirektiven med en förmaning till utredaren att blivande förslag ”skall sammantagna vara offentligfinansierat neutralt”. Uppdraget skall redovisas senast den 30 juni 2009.

Hösten 2005 gjorde stiftelsen en anmälan till justitieombudsmannen mot skatteverket för rättsosäker handläggning. Anmälan tog sikte på skattemyndighetens beslut beträffande stiftelsens taxering år 2001, varigenom myndigheten som nyss redovisades frångick en 40-årig praxis av skattefrihet. Justitieombudsmannen svarade, att anmälan inte skulle komma att utredas och anförde som skäl bl a att skattemyndighetens beslut var överklagat till allmän förvaltningsdomstol samt att anmälan till stor del rörde förhållanden som låg mer än två år tillbaka i tiden och som justitieombudsmannen därför normalt inte utreder.

Ett stadgeärende

År 2003 uppkom ett ärende hos stiftelsen, som blev oväntat segt och vållande mycket arbete. Det handlade om ändring av en passus i stiftelsens stadgar. Syftet med denna skrift medger inte att alla turer tas med i redogörelsen. En sammanfattning får räcka.

Enligt de av regeringen år 1982 fastställda stadgarna för Thordénstiftelsen skulle riksrevisionsverket årligen utse två revisorer jämte två suppleanter för granskning av styrelsens förvaltning samt stiftelsens räkenskaper.

Hösten 2003 tillskrev stiftelsen riksrevisionsverket så som förr om åren och bad myndigheten att utse revisorer och suppleanter för dessa i stiftelsen för år 2004. Svar kom från riksrevisionen, att riksrevisionsverket var nedlagt sedan juli 2003 och ersatt av riksrevisionen med riksdagen som huvudman, att regeringen var förhindrad att ålägga den nya riksrevisionen uppgifter samt att stiftelsen borde säkerställa behovet av nya stadgar, som beaktade de nya förutsättningarna.

Stiftelsen beslöt att ändra revisionsföreskriften i stadgarna till att lyda på detta sätt:

”För granskning av styrelsens förvaltning samt stiftelsens räkenskaper skall regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, årligen utse två revisorer jämte två suppleanter.”

I beslutet ingick även några andra ändringar, de flesta av redaktionell natur.

Enligt en föreskrift i stiftelsens stadgar, fastställda av regeringen som nämnts, blev ett beslut om ändring av stadgarna inte giltigt med mindre det fastställts av regeringen. Stiftelsen hemställde följaktligen till regeringen att denna ville fastställa de beslutade stadgeändringarna.

Enligt de första underhandsbeskeden från regeringskansliet skulle det knappast vara något problem för regeringen att godkänna stadgeändringarna och att förordna om revisorer. Strax kom emellertid andra tongångar. Då sades att regeringen inte kunde förordna om revisorer och att det var kammarkollegiets sak att ta ställning till stiftelsens begäran, som var att uppfatta som permutationsansökan.

Stiftelsen sände en ansökan till kammarkollegiet. Denna myndighet medgav att stiftelsens stadgar ändrades så att "Göteborgs och Bohus län" byttes ut mot "Västra Götalands län" samt att länsstyrelsen i Stockholms län skulle utse revisorer och suppleanter i stället för det nedlagda riksrevisionsverket.

Något svar på sin framställning till regeringen om fastställelse av stadgeändringar hade stiftelsen dock inte fått. Sedan stiftelsen påmint i regeringskansliet, fick stiftelsen besked att ärendet hade lagts ad acta, dvs. ärendet hade avslutats utan något formellt beslut och handlingarna arkiverats. Dessutom upplystes att om stiftelsen ville något ytterligare, så fick den återkomma med en ny ansökan.

Stiftelsen beslöt ånyo att ändra stadgarna, denna gång till att överensstämma med kammarkollegiets medgivande men i övrigt med ursprunglig lydelse. I brev till regeringen skrev stiftelsen att den "till åtlydnad" av regeringens föreskrift i de av regeringen år 1982 fastställda stadgarna anhöll om regeringens fastställelse av det nu fattade beslutet. Samtidigt återkallade stiftelsen sin ursprungliga framställning från år 2004.

I december 2006 kom regeringens svar. Det var ett beslut som innefattade att regeringen inte tog upp ansökningen till prövning. Anledningen var att regeringen inte ansåg sig behörig att pröva ansökningen.

Stiftelsen beslöt att foga regeringsbeslutet till stadgarna – vilka sålunda alltjämt innehåller den ursprungliga, av regeringen instiftade föreskriften att ett beslut om ändring av stadgarna inte blir giltigt med mindre det fastställts av regeringen.

Regeringsbeslutet återges under avsnittet "Gällande stadgar" härafter.

Gällande stadgar

Efterföljande stadgar för Gustaf B Thordéns stiftelse för allmännyttigt ändamål och för Gustaf B Thordéns stiftelse har antagits av styrelserna den 19 april 2006 och samtidigt underställts regeringen för fastställelse.

I beslut den 14 december 2006 meddelade regeringen att den på grund av bristande behörighet inte tagit upp ansökningarna till prövning (se under "Ett stadgeärende" närmast här förut).

Stiftelsernas styrelser har därefter den 23 april 2007 bekräftat stadgarnas lydelse enligt sina beslut den 19 april 2006 samt förklarat att regeringsbeslutet skall fogas till stadgarna, vilket här skett.

STADGAR för GUSTAF B THORDÉNS STIFTELSE FÖR ALLMÄNNYTTIGT ÄNDAMÅL

§ 1.

Stiftelsens namn skall vara Gustaf B Thordéns stiftelse för allmännyttigt ändamål.

§ 2.

Stiftelsen skall ha till ändamål att verka till det allmännas fromma, varvid huvudvikten skall läggas på intressen som beröra Bohuslän och dess befolkning.

§ 3.

Stiftelsens verksamhet skall handhavas av en styrelse bestående av fem ledamöter. Av dessa skall en ledamot, tillika ordförande, jämte suppleant utses av Regeringen. Övriga ledamöter jämte erforderligt antal suppleanter skola förordnas av Länsstyrelsen i Västra Götalands län.

Styrelseledamöter och suppleanter skola utses för högst tre år i sänder.

§ 4.

Stiftelsens styrelse skall ha sitt säte i Uddevalla.

§ 5.

Styrelsen är beslutförför, när samtliga ledamöter äro tillstädes eller då minst tre ledamöter äro närvarande, såvida dessa äro ense om de beslut som fattas. Vid lika röstetal gäller den mening som biträdes av ordföranden vid sammanträdet.

Styrelsen sammanträder på kallelse av ordföranden, när denne så finner lämpligt eller när minst två ledamöter därom göra framställning till ordföranden. Samtliga ledamöter skola kallas till sammanträde.

§ 6.

Stiftelsens firma tecknas på sätt styrelsen bestämmer.

§ 7.

Stiftelsens räkenskapsår skall motsvara kalenderår. För granskning av styrelsens förvaltning samt stiftelsens räkenskaper skall Länsstyrelsen i Stockholms län årligen utse två revisorer jämte två suppleanter. Senast den 15 april skall berättelse över föregående års förvaltning jämte räkenskaper överlämnas till revisorerna, vilka senast den 15 maj skola till styrelsen avlämna revisionsberättelse.

§ 8.

Styrelsens och revisorernas berättelser skola senast den 1 juni överlämnas till Regeringen.

§ 9.

Stiftelsen skall icke stå under tillsyn enligt lagen den 24 maj 1929 om tillsyn över stiftelser.

§ 10.

Beslut om stiftelsens upplösning eller ändring av dessa stadgar vare ej giltigt med mindre beslutet fattats av enhällig styrelsen och blivit av Regeringen fastställt.

STADGAR
för
GUSTAF B THORDÉNS STIFTELSE

§ 1.

Stiftelsens namn skall vara Gustaf B Thordéns stiftelse.

§ 2.

Stiftelsen skall ha till ändamål att verka till det allmännas fromma i Bohuslän, varvid huvudvikten skall läggas på intressen som beröra de anställda vid Uddevallavarvet och Sörviksvarvet.

§ 3.

Stiftelsens verksamhet skall handhavas av en styrelse bestående av fem ledamöter. Av dessa skall en ledamot, tillika ordförande, jämte suppleant utses av Regeringen. Övriga ledamöter jämte erforderligt antal suppleanter skola förordnas av Länsstyrelsen i Västra Götalands län.

Styrelseledamöter och suppleanter skola utses för högst tre år i sänder.

§ 4.

Stiftelsens styrelse skall ha sitt säte i Uddevalla.

§ 5.

Styrelsen är beslutför, när samtliga ledamöter äro tillstädes eller då minst tre ledamöter äro närvarande, såvida dessa äro ense om de beslut som fattas. Vid lika röstetal gäller den mening som biträdes av ordföranden vid sammanträdet.

Styrelsen sammanträder på kallelse av ordföranden, när denne så finner lämpligt eller när minst två ledamöter därom göra framställning till ordföranden. Samtliga ledamöter skola kallas till sammanträde.

§ 6.

Stiftelsens firma tecknas på sätt styrelsen bestämmer.

§ 7.

Stiftelsens räkenskapsår skall motsvara kalenderår. För granskning av styrelsens förvaltning samt stiftelsens räkenskaper skall Länsstyrelsen i Stockholms län årligen utse två revisorer jämte två suppleanter. Senast den 15 april skall berättelse över föregående års förvaltning jämte räkenskaper överlämnas till revisorerna, vilka senast den 15 maj skola till styrelsen avlämna revisionsberättelse.

§ 8.

Styrelsens och revisorernas berättelser skola senast den 1 juni överlämnas till Regeringen.

§ 9.

Stiftelsen skall icke stå under tillsyn enligt lagen den 24 maj 1929 om tillsyn över stiftelser.

§ 10.

Beslut om stiftelsens upplösning eller ändring av dessa stadgar vare ej giltigt med mindre beslutet fattats av enhällig styrelsen och blivit av Regeringen fastställt.

Näringsdepartementet

Gustaf B. Thordéns stiftelse
Gustaf B. Thordéns stiftelse för
allmännyttigt ändamål
c/o Lars-Erik Rastin
Lekstorp sv 19
443 41 GRÅBO

Begäran om fastställelse av ändring av stadgar

Regeringens beslut

Regeringen tar inte upp ansökan till prövning.

Ärendet

Gustaf B Thordéns stiftelse och Gustaf B Thordéns stiftelse för allmännyttigt ändamål, nedan stiftelserna, har i skrivelse den 14 maj 2006 inkommit med begäran om regeringens fastställelse av stadgeändringar. Ändringarna innebär dels att orden "länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län" i § 3 första stycket sista mening ändras till "Länsstyrelsen i Västra Götalands län", dels att ordet "riksrevisionsverket" i § 7 andra mening ändras till "Länsstyrelsen i Stockholms län".

Stiftelserna har begärt att regeringen skall fastställa de ändringar som har gjorts i stadgarna. Stiftelserna har anfört att regeringen har behörighet att pröva ansökan och åberopat § 10 i stadgarna, vari sägs: "Beslut om stiftelsernas upplösning eller ändring av dessa stadgar vara ej giltigt med mindre beslutet fattats av enhällig styrelse och blivit av Regeringen fastställt".

Skälen för regeringens beslut

Det kan konstateras att de ändringar som avses med ansökan redan har fastställts av Kammarkollegiet genom ett beslut den 26 september 2005.

Frågan är om regeringen är behörig att uppta ansökningen till prövning på grund av den nyss nämnda bestämmelsen i stiftelsens stadgar.

Stadgarna för stiftelserna fastställdes genom ett regeringsbeslut den 6 maj 1982. Stiftelselagen trädde i kraft den 1 januari 1996 och omfattar också stiftelser som tillkommit före lagens ikraftträdande, i den mån det

inte finns några särregler i lagen (1994:1221) om införande av stiftelselagen (införandelagen).

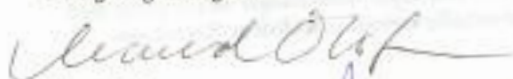
Om stiftelseförordnandet för en äldre stiftelse innehåller en bestämmelse som innebär att någon får ändra, upphäva eller i särskilt fall åsidosätta en av stiftaren meddelad föreskrift avseende stiftelsen, skall den bestämmelsen enligt 10 § införandelagen ha samma giltighet som enligt äldre rätt.

Enligt äldre rätt var ett förbehåll giltigt under förutsättning att det inte var godtyckligt. Ett förbehåll fick inte innebära att stiftelsens ändamål när som helst kunde ändras till något helt annat. Däremot betraktades ett ändringsförbehåll som tillåtet, om det gick ut på att en ändring av stiftelsens ändamål eller dess författning i övrigt fick ske när en omständighet av angivet slag inträffade. En rätt att genomföra ändringen kunde t.ex. vara knuten till ändrade förhållanden som påverkade ändamålet.

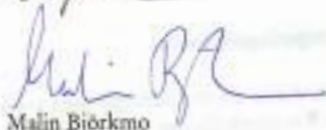
Den aktuella bestämmelsen i stiftelsernas stadgar skulle kunna uppfattas som en bestämmelse om att regeringen får ändra en av stiftaren meddelad föreskrift avseende stiftelsen. Bestämmelsen innehåller emellertid inte några inskränkningar av rätten att ändra sådana föreskrifter. Den måste anses omfatta ändringar av stiftelsens ändamål, och rätten att ändra stadgarna har inte gjorts beroende av någon yttre händelse. Enligt regeringens uppfattning skulle bestämmelsen därför i sin helhet ha varit ogiltig enligt äldre rätt.

På grund av det anförda är regeringen inte behörig att ta upp ansökan till prövning.

På regeringens vägnar

Maud Olofsson

Malin Björkmo

Kopia till

Ju L1

Thordénstiftelsen

I benämningen inbegrips tre stiftelser:

1. Gustaf B Thordéns stiftelse för allmännyttigt ändamål 1958–1982

med uppgift att verka till det allmännas fromma, varvid huvudvikten skall läggas på intressen som berör Bohuslän och dess befolkning samt de anställda vid Uddevallavarvet och Sörviksvarvet.

Huvudsaklig faktisk verksamhet: de fem första åren utövande av äganderätten till Uddevallavarvet AB, därefter bidragsgivning.

2. Gustaf B Thordéns stiftelse för allmännyttigt ändamål 1982 – alltjämt

3. Gustaf B Thordéns stiftelse 1982 – alltjämt

med tillsammans likvärdig uppgift som den förstnämnda, upplösta stiftelsen.

Huvudsaklig faktisk verksamhet: bidragsgivning.

Styrelse, revisorer och sekreterare gemensamma.

Personförteckning 1958–

Fullständiga uppgifter om styrelseledamöter och styrelsesuppleanter under de fem första åren, 1958 (del av)–1963 (del av), har inte kunnat uppbringas. Styrelsen bestod då av nio ledamöter och lika många personliga suppleanter. Av dessa utsåg regeringen tre ledamöter och tre suppleanter varav en ledamot tillika ordförande, Uddevalla stad en ledamot och en suppleant samt fyra banker (Stockholms enskilda bank, Skandinaviska banken, Göteborgs bank och Sveriges kreditbank) återstående fem ledamöter och fem suppleanter. Åren 1963 (del av)–1973 bestod styrelsen av fem ledamöter och två–tre suppleanter, samtliga förordnade av regeringen. Därefter, alltså fr o m år 1974, har styrelsen utgjorts av fem ledamöter och fyra suppleanter, varav regeringen har utsett en ledamot, tillika ordförande, jämte en suppleant. Återstående fyra ledamöter och tre suppleanter har förordnats av länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län och efter dennas upphörande den 31 december 1997 av länsstyrelsen i Västra Götalands län.

ORDFÖRANDE

Advokat Gunnar Lindh	1958–1963
Landshövding Per Nyström	1963–1973
Landshövding Erik Huss	1974–1985
Landshövding Åke Norling	1986–1994
Landshövding Kjell A. Mattsson	1995–1997
Landshövding Göte Bernhardsson	1998–

STYRELSELEDAMÖTER OCH SUPPLEANTER

Uppgifterna för tiden 1958–1963 är inte fullständiga

John Ericsson, ledamot	1958–1963
Per Nyström, ledamot	1958–1963
Bertil Olsson, suppleant	1958–1963
Åke Nilsson, suppleant	1958–1963
Mats Lemne, suppleant	1958–1962
Harry Fondin, ledamot	1958–1963
suppleant	1963
Lennart Dahlström, ledamot	1958–1959
Bengt Westerling, ledamot	1958
E Beskow, ledamot	1958, 1960
L Stendahl, ledamot	1958–1960
G Brynolf, ledamot	1958
Rolf Deinoff, ledamot	1959–1960
L Rönnmark, ledamot	1959
F Ahrén, ledamot	1959–1960
I Blennow, ledamot	1960
Einar V R Dahl, ledamot	1963–1973
vice ordf	1963–1973
Ture Pettersson, ledamot	1963–1968
Gunnar H Runfors, ledamot	1963–1965
Ernst V Staxäng, ledamot	1963–1967
Karl Alf, suppleant	1963–1969
ledamot	1970
Gunnar Pettersson, suppleant	1964–1965
ledamot	1966–1973
Bertil Nilson, suppleant	1966–1989
ledamot	1990–1993

C-G Grahl, suppleant	1966
Cay G S Persson, suppleant	1966–1995
Gunnar Johansson, ledamot	1969–1989
vice ordf	1974–1989
Arne Bergermo, ledamot	1970–1989
Gustav Henningsson, suppleant	1970–1989
Rune B Ulfstad, ledamot	1971–1992
Arne Johansson, ledamot	1974–1999
vice ordf	1990–1999
John Hägglund, suppleant	1974–2006
Ingvar Trogen, ledamot	1990–2001
vice ordf	2000–2001
Lars-Arne Staxäng, suppleant	1990–1991
ledamot	1992–
Jerry Hansson, suppleant	1990–1993
ledamot	1994–2007
Marianne Thordén, suppleant	1992–1999
ledamot	2000–
vice ordf	2002–
Göran Bartler, suppleant	1994–2001
ledamot	2002–
Rolf Gadd, suppleant	1996–2007
Helen Hagström-Nordendorph, suppleant	2000–2004
Inger Höglund, suppleant	2002–2008
Ulla Dahlberg, suppleant	2005–
Yngve Johansson, suppleant	2007–
Nils-Ove Carlén, ledamot	2008–
Stig Carlsson, suppleant	2008–
Ulrika Holmqvist, suppleant	2009–

REVISORER (tjänstgörande)

Ebbe Rybeck, aukt revisor	1958–1963
Lars Lindmark	1958–1963
Torsten Gustafsson, förtroendemannarevisor; verkmästare	1958–1967
Per Lilljegen, aukt revisor	1963–1970
Einar Gustafsson, förtroendemannarevisor	1968
Åke Ask, förtroendemannarevisor; ombudsman	1969–1991
Karl-Ove Larsson-Cohn, aukt revisor	1971–1994
Tore Lexby, förtroendemannarevisor; ombudsman	1992–1999
Bertil Jönsson, aukt revisor	1995–2001
Bengt Kron, aukt revisor	2000–
Per Schwartzman, aukt revisor	2002–2003
Eva Carlsund, förtroendemannarevisor; kommunrevisor	2004–

SEKRETERARE

Uppgift saknas för tiden 1958–1963

Einar V R Dahl (mötessekreterare)	1963
Ture Johansson	1964–1974
Gunnar Sjöholm	1975–1984
Bengt Enslöv	1985–2000
Lars-Erik Rastin	2000–

Per Nyström

1903–1993, landshövding i Göteborgs och Bohus län
1950–1971, professors namn 1986, ledamot av Thordén-
stiftelsens styrelse 1958–1973, ordförande 1963–1973.

Foto: Björn Rodhe.

John Hägglund

f 1931, länsråd och landshövdingens ställföreträdare i Göteborgs
och Bohus län 1973–1983, hypoteksdirektör 1983–1993,
suppleant i Thordénstiftelsens styrelse 1974–2006.

